

Päijät-Hämeen liiton

Tilinpäätös 2025

Maakuntahallitus 16.3.2025

Päijät-Hämeen liitto

The Regional Council of Päijät-Häme

Sisällysluettelo

TOIMINTAKERTOMUS.....	5
Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	5
Vt. maakuntajohtajan katsaus 2025.....	5
Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	7
Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	7
Olennaiset muutokset liiton toiminnassa ja taloudessa	10
Tilinpäätöksen vaikutus vuoden 2026 talousarvioon ja arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	10
Henkilöstö	11
Selonteko liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta.....	12
Talousarvion toteutuminen	12
Jäsenkuntien maksuosuudet	14
Tilikauden tuloksen muodostuminen	14
Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut 2025	14
Toiminnan rahoitus	15
Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut 2025.....	15
Rahoitusasema ja sen muutokset	16
Tase ja sen tunnusluvut 2025	16
Päijät-Hämeen liiton kokonaistulot ja –menot 2025	17
Maakuntahallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.....	17
TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN 2025	18
Luottamushenkilöhallinto	18
Maakuntavaltuusto.....	18
Maakuntahallitus	18
Tarkastuslautakunta	18
Varsinainen toiminta.....	19
Vastuualueet.....	19
Strategiset linjaukset.....	20
Toiminnalliset tavoitteet.....	26

Talousarvion toteutumisvertailu

Käyttötalous.....	35
Luottamushenkilöhallinto 2025	35
Varsinainen toiminta 2025	36
Kuntayhteistyö ja projektit 2025	37
Pelastuslaitos 2025.....	38
Tuloslaskelma 2025	39
Rahoituslaskelma 2025	40
Tuloslaskelma 2025	41
Rahoituslaskelma 2025	42
Tase 2025	43
Tase 2025	44

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT45

Pysyvien vastaavien arvostus.....	45
Sijoitusten arvostus	45
Rahoitusomaisuuden arvostus.....	45
Selvitys edellistä tilikautta koskevista tiedoista, jotka eivät ole vertailukelpoisia päättäneen tilikauden kanssa	45
Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	46
Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista	47
Tasetta koskevat liitetiedot.....	47
Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedostot	49
Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedostot	49
Kuntayhtymän ja intressitahojen väliset olennaiset liiketoimet	50
Jäsenkuntien maksuosuudet	50
Jäsenkuntien vuoden 2025 maksuosuudet	51

MUUT LIITTEET 52

Maakuntavaltuusto 2025–2029	52
Maakuntahallitus 2025–2029.....	54
Tarkastuslautakunta 2025–2029.....	54
Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista 2025	55
Liiton henkilökunta vuonna 2025 (31.12.2025)	57

TOIMINTAKERTOMUS

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Vt. maakuntajohtajan katsaus 2025

Vuosi 2025 on ollut Päijät-Hämeessä strategisen suunnan kirkastamisen ja toimeenpanon aikaa. Yleisestä talouden epävarmuudesta huolimatta alueella nähdään merkkejä kasvusta: inflaatio ja korot ovat laskussa, ja valtakunnallinen yritysbarometri nostaa Päijät-Hämeen pk-yritysten suhdanneodotukset maan keskiarvon yläpuolelle. Henkilöstömäärän, kannattavuuden ja innovaatioiden näkymät ovat positiiviset, vaikka työttömyys ja yritysten lopettamiset lisääntyivät vuonna 2025.

Maakuntavaltuusto hyväksyi uuden maakuntastrategian 2050 ja sitä toteuttavan maakuntaohjelman 2026–2029. Toimenpiteitä viedään eteenpäin kolmen strategisen päätavoitteen mukaisesti:

- Kilpailuetua kansainvälisyydestä ja kestävydestä
- Tilaa luonnolle, luovuudelle ja puhtaalle teollisuudelle
- Päijänteen verran parempaa elämää.

Väestörakenteen muutos haastoi alueen tasapainoista kehitystä: Lahden seutu kasvoi, mutta useissa kunnissa väestö vähenee ja ikääntyy. Tämä korostaa tarvetta älykkääseen sopeutumiseen, palveluverkon uudistamiseen ja digitaalisiin ratkaisuihin. Kylien ja suurempien keskusten roolia vahvistettiin osana maakunnan keskusverkkoa maakuntakaavan luonnoksessa. Kulttuurin ja liikunnan toimintaympäristöä tehtiin näkyväksi osana maakuntaohjelman tarkempaa toimeenpanoa ja osin älykkään erikoistumisen kärkiteemoissa.

LUT-yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun rooli alueen uudistumisessa kasvoi, ja TKI-panostusten moninkertaistaminen on strategian keskiössä. Älykkään valmistuksen, ruoka- ja juoma-alan sekä sportin kärkialueilla yhteistyö syvenee. Suuret investoinnit – Fazerin uusi suklaatehdas ja Lahteen rakentuva datakeskus – sekä hyvinvointialueen ja Lahden kaupungin projektit vahvistavat alueen tulevaisuuden elinvoimaa kaikkien kuntien hyväksi. Kansainvälisyys on noussut yhdeksi menestystekijäksi. Lahdesta tavoitellaan Euroopan kansainvälisintä opiskelijakaupunkia, ja kansainvälisten osaajien houkutteluun panostetaan. Vieraskielisen väestön kasvu tukee työvoiman saatavuutta, mutta edellyttää onnistunutta kotoutumista ja työmarkkinoille kiinnittymistä.

Ilmasto- ja kestävyystyö etenee kohti tavoitetta hiilineutraaliudesta vuoteen 2030 mennessä. Vihreän siirtymän ohjelman mukaiset investoinnit uusiutuvaan energiaan, kiertotalouteen ja kestävään ruokajärjestelmään ovat osa sekä teollisuuden uudistumista että maakunnan kilpailuetua. Hollolassa edistettiin koko maakuntaa ja myös eteläistä Suomea palvelevan kierrätysalueen yleiskaavoitusta. Luonnon monimuotoisuus, puhdas luonto ja vedet ovat jatkossakin alueen vahvuuksia, kuten Salpausselkä UNESCO Global Geopark ja Suur-Päijänteen alueet.

Päijät-Hämeen maakuntakaava 2060 eteni luonnosvaiheeseen vuonna 2025. Syksyllä nähtävillä olleesta luonnoksesta saatiin runsaasti palautetta – noin 50 lausuntoa ja 70 mielipidettä – joissa korostuivat erityisesti Lahden seudun elinkeinoelämän tarpeet, liikenteen sujuvuus sekä tulevaisuuden liikenneyhteydet, kuten Savon oikorata. Maakuntakaavalla määritetään koko maakunnan pitkän aikavälin maankäytön suuntaviivat: yritystoiminnan, asumisen, liikennejärjestelmän ja viherverkoston kehittäminen sovitetaan yhteen yli kuntarajojen.

Edunvalvontatyö sekä kansallisesti että EU-tasolla vahvistui. Syksyn kuntakierroksella kartoitettiin maakunnan kuntien ja kaupunkien edunvalvontaprioriteetteja ja niiden pohjalta käynnistyi maakunnan hallitusohjelmatavoitteiden valmistelu. Helsinki EU Officen jäsenyys päättyi vuoden lopussa, mutta tilalle saimme EU:n Komissiolta Europe Direct Päijät-Hämeen infopisteen liiton toimistolle. Lisäksi olemme olleet aktiivisia toimijoita Perifeeristen merellisten alueiden liitto CPMR:ssä edistäneet maakunnan tavoitteita energiatyöryhmässä ja Itämerikomissiossa. Vuoden aikana käynnistettiin keskustelua ja valmistautumista vaikuttamiseen muun muassa EU:n uudesta rahoituskautesta 2028–2034, koska koheesiopolitiikan ja kilpaillun rahoituksen ratkaisut ovat tärkeitä koko alueen toimintaedellytyksille tuleville vuosille.

Kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus nousivat valtakunnallisesti ja alueellisesti aluekehityksessä huomioitaviksi teemoiksi. Päijät-Hämeen PHTURVAN työtä päätettiin jatkaa toimintaa tehostaen ja laajaa yhteistyötä hyödyntäen.

Päijät-Hämeen liiton toiminta perustuu arvoihin – tasa-arvoon, avoimuuteen, luottamukseen, osallistamiseen ja tietoon pohjautuvaan päätöksentekoon. Näiden merkitys korostuu muutoksen ja murrosten keskellä. Yhteistyö kuntien, yritysten, oppilaitosten ja järjestöjen kanssa on keskeistä, kun rakennamme maakuntaa, joka on entistä elinvoimaisempi, kestävämpi ja Päijänteen verran parempi.

Juha Hertsi
vt. maakuntajohtaja

Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Päijät-Hämeen liitto on kuntayhtymä, jonka muodostavat 10 jäsenkuntaa: Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Iitti, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä. Liitto on lakisääteinen ns. pakollinen kuntayhtymä, joka maankäyttö- ja rakennuslain mukaan hoitaa alueensa maakuntakaavoituksen ja alueiden kehittämislain mukaan vastaa alueensa yleisestä kehittämisestä.

Valtioneuvoston päätöksen (VM/2019/111) mukaisesti Iitti siirtyi Päijät-Hämeen maakuntaan 1.1.2021.

Alueellisen pelastustoimen hallinto siirtyi liitolle vuoden 2004 alusta lukien. Liiton ylläpitämänä pelastuslaitos vastasi pelastustoimilain 4 §:n mukaisten tehtävien hoitamisesta Päijät-Hämeen maakunnan alueella. Pelastuslaitos oli kirjanpidollisesti eriytetty liikelaitos, jonka tilinpäätöksen maakuntavaltuusto hyväksyi osana Päijät-Hämeen liiton tilinpäätöstä. Pelastustoimen järjestämistä vastuu siirtyi kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Laissa pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) säädetään järjestämistä vastusta pelastustoimessa. Lain mukaan hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä alueellaan. Maakuntavaltuusto hyväksyi 18.6.2025 loppuselvityksen kuntayhtymäliikelaitoksen nettovarallisuudesta. Kunnille palautettiin loppuselvityksen mukainen ylijäämä 315 330,26 euroa yhteistoimintasopimuksessa sovitun mukaisesti.

Liiton toiminnan ohjausjärjestelmän tavoitteena on, että luottamuselimillä olisi todellinen mahdollisuus resursseja suuntaamalla ohjata liiton toimintaa ja sitä kautta maakunnan kehitystä kulloinkin haluamaansa suuntaan. Asteittain tarkentuvassa järjestelmässä maakuntavaltuusto päättää taloussuunnitelmassa ja -arviossa suurista linjauksista, joita maakuntahallitus tarkentaa työohjelmalla ja käyttösuunnitelma I:llä. Toimistossa käytännön toimintaa ohjaa työsuunnitelma ja käyttösuunnitelma II.

Tilivelvollinen toimielin on maakuntahallitus. Tilivelvollisiksi viranhaltijoiksi maakuntavaltuusto on todennut maakuntajohtajan, kehittämisjohtajan, hallintojohtajan ja aluesuunnittelujohtajan.

Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

”VM:n viimevuotisen taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden toipuminen otti takapakkia kuluvan vuoden aikana. Ongelmana on kotimaisen kysynnän puute. Tulojen kasvusta huolimatta kotitalouksien kulutus ei ole kasvanut. Rakentamisen toipuminen odottaa asuntomarkkinoiden selkeämpää piristymistä. Epävarmuus niin taloudessa kuin maailmalla on saanut suomalaiset kotitaloudet lykkäämään hankintapäätöksiä.

Ulkoinen kysyntä on sen sijaan ollut hieman odotettua vahvempaa. Yhdysvaltojen tullien vaikutus on toistaiseksi jäänyt vähäiseksi, ja maailmantalous sekä -kauppa ovat kasvaneet kohtuullisesti. Tämä on heijastunut myös vientiin. Lisäksi tuotannolliset investoinnit antavat aiheutta odottaa parempaa kasvua tulevina vuosina.

Vuonna 2025 bruttokansantuotteen (BKT) kasvu jää 0,2 prosenttiin. Suomen talouden tuotannon taso on nyt selvästi alle potentiaalisen tuotannon tason, ja talouden odotetaan toipuvan tulevina vuosina. Vuonna 2026 kasvu on 1,1 prosenttia, 1,7 prosenttia vuonna 2027 ja 1,6 prosenttia vuonna 2028.

Suomen talouden ongelmat eivät tule ensisijaisesti ulkoisesta kysynnästä. Maailmantalous on kasvanut ennakoitua nopeammin, vaikka epävarmuustekijöitä on paljon. Euroalueen talous on toipumassa, joskin maiden väliset erot kasvussa ja näkymissä ovat varsin suuria. Yhdysvalloissa talouskasvu hidastuu, kun tullien vaikutukset heijastuvat yhä laajemmin nostaten hintoja ja hidastavan kulutuksen kasvua. Nousevissa talouksissa kasvu jatkuu ripeänä. Epävarmuudesta huolimatta maailmankaupan näkymät ovat kokonaisuutena melko myönteiset.

Kuluttajahintojen nousu on syksyllä uudestaan hidastunut alle euroalueen keskiarvon, kun kulu- tusverojen korotusten vaikutus hintojen muutokseen on pääosin ohi. Inflaatiota hillitsevät edelleen energian ja tuontihintojen lasku. Palveluiden hinnat nousevat yhä, tänä vuonna erityisesti terveys- palveluiden maksujen takia. Inflaation ennustetaan myös pysyvän maltillisena. Inflaatio on 0,4 % vuonna 2025 ja nousee asteittain 1,9 prosenttiin vuoteen 2028 mennessä. Inflaatiota ylläpitävät jatkossakin palveluiden hinnat, kun taas energian ja tavaroiden hintojen nousu pysyy vaimeana.

Investoinneissa pohja on ohitettu ja käänne varovaiseen kasvuun on alkanut. Vuonna 2025 inves- toinnit kasvavat vajaat 2 prosenttia, mutta ensi vuodesta alkaen kasvu nopeutuu. Kasvua vetävät erityisesti energiasiirtymä, puolustushankkeet ja asuntomarkkinoiden asteittainen elpyminen. Ai- neettomat investoinnit ovat vahvassa kasvussa, samoin kone- ja laiteinvestoinnit, joita puolustus- hankinnat vauhdittavat.

Työllisyyden ennakoidaan kääntyvän kasvuun vuonna 2026, ja viitteitä käännteestä on nähty jo syksyllä 2025. Tästä huolimatta työttömyys on jatkanut kasvuaan ja noussut yli kymmeneen pro- senttiin. Työttömyyden nopea nousu antaa kuitenkin liian pessimistisen kuvan työmarkkinoiden tilasta. Työttömyyden kasvu selittyy viimeisen noin vuoden aikana työvoiman määrän kasvulla, ei työllisyyden vähenemisellä. Hallituksen työllisyystoimet ja maahanmuutto ovat lisänneet työvoi- man tarjontaa, mutta kysyntä ei ole ainakaan vielä riittänyt työllisyyden selvään kasvuun.

Taloukskasvun piristymisen myötä työllisyys alkaa kasvaa, ja vuosina 2026–2028 työllisyys lisään- tyy keskimäärin vajaan prosentin vuosivauhtia. Työllisyysaste nousee noin 72,4 %:iin vuoteen 2028 mennessä, mutta ei yllä vuoden 2022 huipputasolle. Työttömyysaste laskee, mutta pysyy edelleen rakenteellista tasoa korkeampana.

Heikosta suhdanteesta huolimatta julkisyhteisöjen alijäämä supistuu tänä vuonna 3,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun sopeutustoimet alkavat vaikuttaa. Vuonna 2026 alijäämä kuitenkin syve- nee 4,5 prosenttiin, sillä aiemmin tälle vuodelle ennusteessa odotetut hävittäjähankinnat kirjataan alijäämään vasta tuolloin. Vuonna 2027 alijäämä kohenee 4,0 prosenttiin talouden vahvistuvan suhdanteen ja puolustushankintojen kasvun hidastumisen ansiosta. (VM Taloudellinen katsaus, Talvi 2025)”

”TEM:n alueellisen kehitysnäkymät syksyllä 2025 - raportin mukaan Päijät-Hämeen alueen kes- keisiä vahvuuksia ja vetovoimatekijöitä ovat vahvat kärkialat, monipuolinen teollinen elinkeinora- kenne, panostukset ympäristöosaamiseen, logistisesti hyvä sijainti ja LUT-yliopiston kehitys.

Päijät-Häme on perinteisesti ollut vahvasti teollistunut, erityisesti rakennus- ja valmistavien alojen osalta. Lahden seudun rooli alueelle on merkittävä. Alueella toimii useita teollisuusyrityksiä, jotka ovat erikoistuneet muun muassa rakennusmateriaaleihin, koneisiin, metalliteollisuuteen, sähköi- seen liikenteeseen ja puunjalostukseen. Rakennusala on työllistänyt valtakunnallista keskiarvoa enemmän alueen väestöä. Metall- ja konepajateollisuuden lisäksi elintarviketeollisuus, ympäris- töteknologia ja kiertotalous sekä muotoilu ovat aluetalouden kannalta keskeisiä toimialoja. Lah- den seutu on esimerkiksi palkittu kestävän matkailun edelläkävijänä Sustainable Travel Finland -tunnustuksella. Myös Heinola nousee kärkisijoille Suomen kaupunkien vihreän siirtymän vertai-

lussa. Päijät-Hämeen keskeinen sijainti tuo sille kilpailuetua, samoin kuin LUT-yliopiston vahva kasvu. Viimeisimpiä ilouutisia ovat tiedot syksyllä 2026 käynnistyvästä täysimittaisesta kauppatieteiden tutkinnosta sekä juuri perustetusta uudesta tekoälyyn erikoistuneesta teollisuusprofessorista. Lisäksi alueelle merkittäviä uusia koulutusohjelmia ovat LUT-yliopiston rakennus- ja ympäristötekniikan koulutusohjelma sekä LAB-ammattikorkeakoulun laboratorioanalytiikan koulutus. Viljaklusteri ja sähköisen liikenteen klusteri kehittyvät edelleen. Viljaklusteri vahvistaa erityisesti kasviperäisten elintarvikeinnovaatioiden kehitystä.

Suurin osa alueen yrityksissä työskentelevistä on teollisuuden palveluksessa, yli 13 000 työntekijää. Toiseksi eniten työpaikkoja yrityksissä on tukku- ja vähittäis kaupassa, yli 7 000 työntekijää. Alueen suurin työllistäjä on terveys- ja sosiaalipalvelut hieman yli 15 000 työntekijällä. Päijät-Hämeen haasteet liittyvät pitkään jatkuneisiin rakennemuutoksiin ja globaalin talouden heilahteluihin. Erityisesti rakennusalan työttömyys, pitkäaikaistyöttömyys ja nuorten työttömyys ovat korkealla. Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteen mukaan kevään työmarkkinakehitys on ollut odotettua heikompaa. Tämä näkyy myös Päijät-Hämeessä: esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt yli kolmanneksen vuodentakaiseen verrattuna ja työttömien työnhakijoiden osuus on melkein viisitoista prosenttia viime vuoden vastaavaa aikaa korkeammalla. Alueen korkeimmat työttömyysasteet ovat Heinolassa ja Lahdessa.

Korkeampien työttömyyslukujen lisäksi väestökehitys on toinen alueen keskeisistä haasteista. MDI:n ennusteen mukaan Päijät-Häme menettää noin kymmenen prosenttia väestöstään 2050-lukuun mennessä. Väestö ikääntyy, ja nuorempien ikäluokkien väheneminen haastaa työvoiman saatavuutta ja palvelujen kysyntää. Myös väestön liikkuvuus on ollut suhteellisen vähäistä. Poikkeuksen tästä tekee Lahti: Lahden seudulle on siirtynyt ulkopaikkakuntalaisia nuoria ja työikäisiä.

Maakuntaan on viime aikoina saatu merkittäviä investointi uutisia. Alkukesästä kerrottiin Heinolan Vierumäelle suunnitella olevasta datakeskuksesta. Lisäksi singaporelainen datakeskuskehittäjä ja -operaattori DayOne aloittaa miljardiluokan datakeskuskompleksin rakentamisen Lahdessa Kiveriön kaupunginosassa. Myös Orimattilan Pennalassa etenee Fortumin Power and Heat Oy:n datakeskushanke. Keskusten rakentamisen sekä myöhemmän toiminnan arvioidaan tuovan alueelle merkittäviä positiivisia työllisyys- ja verovaikutuksia. Lahteen saatiin kesällä myös kauan toivottu ilouutinen Fazerin uuden suklaatehtaan perustamisesta Pippo- Kujalan teollisuusalueelle. 400 miljoonan euron investointi on konsernin kaikkien aikojen suurin investointi

Ukrainan sota ja Nato-maiden kasvavat puolustusmäärärahat ovat saaneet puolustustarviketeollisuuden vahvaan nousukiitoon. Lahden seudun kehitys LADEC Oy on käynnistämässä uutta Nato- ja puolustusteollisuuden yhteistyöklusteria Päijät-Hämeessä. Puolustusteollisuuteen tähtäävän yhteenliittymän toiminta alkanee tämän vuoden lopulla.

Vaikka Päijät-Hämeen kunnat selvisivät viime vuodesta ennako-odotuksia paremmin, näkymät ovat synkistyneet. Iitin ja Kärkölen tulokset jäivät alku peräisiä arvioita heikommiksi viime vuonna. Sekä Lahti että Kärkölä ovat ilmoittaneet YT-neuvotteluista. Lahdessa arvioitu vähennystarve on yli sata henkilötyövuotta. Lisäksi Orimattila hakee jälleen valtiolta harkinnanvaraista valtionosuu-den korotusta. Myös hyvinvointialueen säästökuuri jatkuu.

Osuuspankin maakuntien talousnäkyviä koskevan raportin mukaan Päijät-Hämeen laskusuhdanne on Suomen syvimpien joukossa. Päijät-Häme sijoittuu jatkossa hitaasti kasvavien maakuntien joukkoon. Alueen tuleva kasvu perustuu ennen muuta työn tuottavuuden hyvään kasvuun, kun yleisistä tuotannontekijöistä työvoima laskee ja pääoman määrä pysyy ennallaan. (TEM, Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2025)''

Olennaiset muutokset liiton toiminnassa ja taloudessa

Liiton toiminta ja talous on raamitettu maakuntavaltuuston hyväksymässä taloussuunnitelmassa ja talousarviossa. Liiton omien tehtävien osalta toiminta ja talous oli pääosin talousarvion mukaista. Varsinaisen toiminnan osalta henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen osalta määrärahat ylitettiin. Kuntayhteistyö- ja projektien vastuualueella toimintakate oli arvioitua parempi. Tämä oli seurausta useiden hankkeiden arvioitua suuremmista flat rate – osuuksista, maksatuksien jaksottamisesta ja toteutumattomista hankkeista.

Pääsääntöisesti kaikki toiminta tapahtui läsnäolokokouksin, mutta osittain tapaamisia ja yksittäisiä kokouksia järjestettiin sähköisten välineiden avustuksella. Virkamatkoja tehdään matkustusohjeiden mukaisesti koti- ja ulkomaille.

Liiton tehtäväkentän luonteesta aiheutuen tavoitteet ovat määrärahan perusteluja, eivät juurikaan mitattavissa olevia sitovia tavoitteita. Käyttötalousohjeissa maakuntavaltuusto on hyväksynyt sitovasti tehtäville toimintakulut ja toimintatuotot nettomääräisinä sekä tavoitteet määrärahan perusteluna.

Pelastustoimen järjestämismääräyksiä siirtyi kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Laissa pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) säädetään järjestämismääräyksiä pelastustoimessa. Lain mukaan hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä alueellaan. Maakuntavaltuusto teki 2.12.2022 kokouksessaan pelastuslaitos kuntayhtymäliikelaitoksen purkamispäätöksen. Lisäksi päätöksessä todettiin liitolle jäävät tase-erät ja velvollisuus tehdä loppuselvitys liikelaitoksen nettovarallisuudesta. Maakuntavaltuusto hyväksyi 18.6.2025 loppuselvityksen kuntayhtymäliikelaitoksen nettovarallisuudesta. Kunnille palautettiin loppuselvityksen mukainen ylijäämä 315 330,26 euroa yhteistoimintasopimuksessa sovitun mukaisesti.

Liiton maksuvalmius oli edelleen hyvällä tasolla toimintavuonna.

Tilinpäätöksen vaikutus vuoden 2026 talousarvioon ja arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2026 talousarvion alijäämä on 27 133 euroa. Liiton toiminnan osalta vuoden 2026 alijäämä näyttää toteutuvan arvioitun mukaisesti. Talouden alijäämän toteutumiseen vaikuttaa kuitenkin myös yleisen taloudellisen tilanteen tuomat epävarmuustekijät. Ennusteiden mukaan yleinen hintojen nousu on n. 1,3 prosentin luokkaa vuonna 2026. Inflaatioon vaikuttavat kuitenkin monet tekijät, kuten globaalit taloudelliset olosuhteet, energiamarkkinat ja rahapolitiikan muutokset. Vaikka inflaation ennustetaan laskevan, tulevaisuuden epävarmuudet voivat johtaa sen uudelleen nousuun.

Henkilöstö

Liiton vakinaisen henkilökunnan määrä on 19 henkilöä ja määräaikaisissa työsuhteissa oli vuoden lopussa 11 henkilöä. Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma tilikaudella oli 2 062 724 euroa.

Liitossa on ns. matriisiorganisaatio, jossa liiton tehtäväkenttä on jaettu neljään vastuualueeseen. Kullekin vastuualueelle on nimetty vetäjä, joka vastaa vastuualueelle kuuluvien tehtävien toteuttamisesta sekä tehtäväalueen hallinnollisista tehtävistä.

Toimintavuodelta on laadittu henkilöstötilinpäätös, joka saatetaan maakuntavaltuuston tietoon tilinpäätöksen tausta-aineistona.

Toimiston henkilökunta on esitetty toimintakertomuksen liitteenä.

Selonteko liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta

Maakuntahallitus toteaa, että liiton toiminnan luonne huomioon ottaen sisäinen valvonta ja riskienhallinta maakunnan liitossa on järjestetty asianmukaisella ja riittävällä tavalla.

Maakuntahallitus perustaa kantansa seuraaviin seikkoihin:

Liiton lakisääteiset tehtävät on suoritettu ao. lakeja ja säädöksiä noudattaen. Liiton säännöt ja ohjeet ovat pääosin ajan tasalla.

Sisäisen valvonnan osalta ei ole havaittu puutteita kuluneella tilikaudella.

Johtoryhmän jäsenet ovat tehtäväalueensa osalta raportoineet maakuntajohtajalle sisäisen valvontansa järjestämisestä. Maakuntajohtaja on raportoinut maaliskuun maakuntahallituksen kokouksessa liiton sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta todettiin riittävällä tavalla järjestetyksi.

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta esitetään pääsääntöisesti toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa.

Osana riskienhallintaa liiton vakuutukset ovat ajan tasalla ja riittävän kattavat. Liitto käytti vuonna 2025 vahinkojen varalta vakuutusmaksuihin 9 805 euroa.

Pätevää henkilöstöä on ollut riittävästi saatavilla. Henkilöiden koulutusta on tuettu työaikajärjestelyillä.

Tietoturvariskien on tehty IT-riskienkartoitus ja henkilökunnalle on järjestetty koulutusta. Liitolla on ajantasaiset palomuurit ja virustorjunnat.

Liiton sopimusten voimassaoloa ja sopimusehtoja seurataan. Erityinen huomio sopimusehtoihin kohdistuu maksettaessa sopimukseen perustuvia laskuja.

Liitolla ei ole päätoimista sisäistä tarkastajaa vaan tehtävä on hoidettu sisäisin tehtäväjärjestelyin. Sisäisen tarkastuksen laajuus on suhteutettu liiton toiminnan laajuuteen ja sen pääpaino on ollut EU-varojen hallinnoinnin ja maksatusten tarkastuksessa. EU-hankkeissa tehdään hanke- ja toteuttajakohtainen riskiarviointi jokaisen rahoitettavan hankkeen osalta.

Talousarvion toteutuminen

Maakuntavaltuuston hyväksymän talousarvion mukaiset toimintatuotot olivat 3 315 731 euroa ja toimintakulut 3 346 953 euroa eli toimintakate oli 31 222 euroa alijäämäinen. Rahoitustuottojen ja -kulojen sekä poistojen jälkeen talousarvio oli 31 222 euroa alijäämäinen.

Toimintatuottoja kertyi 3 248 105 euroa eli 67 626 euroa arvioitua vähemmän. Toimintakulut olivat yhteensä 3 322 376 euroa, joten kuluja toteutui 24 577 euroa arvioitua vähemmän. Rahoitustuotot olivat 6 602 euroa ja rahoituskulut 71 euroa.

Näin ollen alijäämää muodostui 67 740 euroa, mikä on 36 518 euroa arvioitua enemmän. Liitolla on aikaisemmilta vuosilta ylijäämää 1 005 596 euroa.

Em. lukuihin sisältyy projektien osuutta 801 162 euroa. Näistä suurimmat ovat LOTTI-hanke 124 018 euroa, Lahden yliopistokampus 100 000 euroa, Päijät-Häme – Suomen liikkuvien maakunta-hanke 83 856 euroa, ChangeKnow-hanke 56 544 euroa, Vaikuttajakoulu 53 553 euroa ja STEP-UP-hanke 47 443 euroa. Projektien ja kuntayhteistyön tehtävälueen toimintakate oli -25 800 euroa.

Maakuntavaltuusto on hyväksyessään talousarvion antanut maakuntahallitukselle oikeuden ottaa liiton hallinnoitavaksi talousarviovuonna mahdollisesti käynnistyviä projekteja, joita ei ole huomioitu talousarviossa ja joiden rahoitukseen ei käytetä jäsenkuntien maksuosuuksia.

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon

Luottamushenkilöhallinto

Luottamushenkilöhallinnon tuotot talousarviossa olivat 150 000 euroa ja toteutuma 152 000 euroa eli toteutumisaste oli 101,3 %. Tuottopuoli muodostuu jäsenkuntien maksuosuuksista ja EU:n teknisestä tuesta.

Luottamushenkilöhallinnon kulut talousarviossa olivat 150 000 euroa ja toteutuma 150 363 euroa eli käyttöaste oli 100,2 %. Palvelujen ostot alittuivat 6 236 euroa ja henkilöstökulut ylittivät 4 767 euroa.

Varsinainen toiminta

Varsinaisen toiminnan tuotot talousarviossa olivat 2 312 384 euroa ja toteutuma 2 320 701 euroa eli toteutumisaste oli 100,4 %. Pääosa tuotoista muodostui jäsenkuntien maksuosuuksista 2 290 384 euroa, teknisestä tuesta 5 000 euroa, kelan työterveyshuollon korvauksesta 9 105 euroa ja Lab-ammattikorkeakoulun osuudesta EU-toimiston kustannuksiin 10 000 euroa.

Varsinaisen toiminnan kulut talousarviossa olivat 2 273 000 euroa ja toteutuma 2 352 779 euroa eli käyttöaste oli 103,5 %. Henkilöstökulut ylittivät 23 818 euroa ja palveluiden ostoihin varattu määräraha 51 471 euroa.

Kuntayhteistyö ja projektit

Kuntayhteistyön ja projektien tuotot talousarviossa olivat 853 347 euroa ja toteutuma 775 362 euroa eli toteutumisaste oli 90,9 %.

Kuntayhteistyön ja projektien kulut talousarviossa olivat 923 953 euroa ja toteutuma 801 162 euroa eli toteutumisaste oli 86,7 %.

Pelastuslaitos

Pelastuslaitoksen tuotot olivat 43 euroa ja kulut 18 071 euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuottoja kertyi 6 602 euroa. Rahoituskulut olivat 71 euroa.

Jäsenkuntien maksuosuudet

Jäsenkunnilta kerättiin maksuosuuksina se määrä, joka talousarvion mukaan muiden tulojen lisäksi tarvitaan menojen suorittamiseen. Näin ollen talousarviossa vahvistettu maksuosuus on liiton lopullista tuloa, joka ei mahdollista jälkikäteisperintää eikä palautusta.

Jäsenkunnilta kerättiin maksuosuuksia 2 437 384 euroa. Maksuosuuksia kerättiin kolme prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Jäsenkuntien keskinäinen maksuvelvollisuus määräytyy asukaslukujen suhteessa. Jäsenkuntien maksuosuudet on esitetty tilinpäätöksen liitetietona.

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut 2025

	2025	2024
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	3 248	3 564
Toimintakulut	-3 322	-3 464
Toimintakate	-74	100
Rahoitustuotot ja -kulut	7	26
Korkotuotot	2	22
Muut rahoitustuotot	5	5
Vuosikate	-68	126
Tilikauden tulos	-68	126
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-68	126
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Toimintatuotot/Toimintakulut %	97,8	102,9

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut 2025

	2025	2024
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-68	126
Tulorahoituksen korjauserät	-529	-1 094
Investointien rahavirta		
Investointimenot	0	0
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutusvoitot	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-597	-969
Rahoituksen rahavirta		
Oman pääoman muutokset	-315	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	71	-206
Korottomien velkojen muutos	-35	-124
Rahoituksen rahavirta	-279	-331
Rahavarojen muutos	-876	-1 299
Rahavarat 31.12.	545	1 421
Rahavarat 1.1.	1 421	2 720
	-876	-1 299
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-1 367	-612
Kassan riittävyys pv	60	150

Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut 2025

	2025	2024		2025	2024
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	524	524	A OMA PÄÄOMA	1 152	1 535
I Aineettomat hyödykkeet	0	0	I Peruspääoma	214	214
			IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	1 006	1 195
II Aineelliset hyödykkeet	0	0	V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-68	126
			C PAKOLLISET VARAUKSET	0	529
Koneet ja kalusto	0	0	Muut pakolliset varaukset	0	529
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankkeet	0	0			
			D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	701	1 074
			Valtion toimeksiannot	701	1 074
III Sijoitukset	524	524	E VIERAS PÄÄOMA	504	539
Osakkeet ja osuudet	524	524			
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	701	1 074			
Valtion toimeksiannot	701	1 074			
			II Lyhytaikainen	504	539
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 132	2 079			
			Ostovelat	73	77
II Saamiset	587	658	Muut velat	53	49
			Siirtovelat	378	412
Lyhytaikaiset saamiset	587	658			
Myyntisaamiset	159	42	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 357	3 677
Muut saamiset	421	616			
Siirtosaamiset	8	0			
				2025	2024
III Rahoitusomaisuusarvopaperit	0	0			
Sijoitukset raham.instrumentteihin	0	0	TASEEN TUNNUSLUVUT		
Joukkovelkakirjasaamiset	0	0	Omavaraisuusaste %	48,9	41,7
			Suhteellinen velkaantuneisuus %	15,5	15,1
			Kertynyt yli-/alijäämä 1 000 €	938	1 321
IV Rahat ja pankkisaamiset	545	1 421			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 357	3 677			

Päijät-Hämeen liiton kokonaistulot ja –menot 2025

TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	3 248	Toimintakulut	3 322
Korkotuotot	2	Korkokulut	0
Muut rahoitustuotot	5	Muut rahoituskulut	0
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	0
- Pysyvien vastaavien hyöd. luovutusvoitot	0	- Pakollisen varauksen purku	529
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	Investointimenot	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	0		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Antolainasaamisten lisäykset	0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0
Oman pääoman lisäykset	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
		Oman pääoman vähennykset	315
Kokonaistulot yhteensä	3 255	Kokonaismenot yhteensä	4 167

Maakuntahallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain mukaan maakuntahallituksen on toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi.

Maakuntahallitus esittää, että liiton vuoden 2025 tilikauden tuloksen alijäämä 67 739,92 euroa, kirjataan taseen yli-/alijäämätilille. Edellisten tilikausien ylijäämiä on liitolla yhteensä 1 005 596,35 € euroa.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN 2025

Luottamushenkilöhallinto

Maakuntavaltuusto

Maakuntavaltuuston kokouksia pidettiin toimintavuonna neljä ja niissä käsiteltiin yhteensä 41 asiaa.

Kokouksessa 18.6.2025 maakuntavaltuusto päätti muun muassa seuraavaa:

- hyväksyi vuoden 2024 tilinpäätöksen
- hyväksyi maakuntastrategia 2050+
- hyväksyi Päijät-Hämeen pelastuslaitos kuntayhtymäliikelaitoksen loppuseelvitys

Kokouksessa 1.9.2025 maakuntavaltuuston päätti muun muassa seuraavaa:

- valitsi valtuuston puheenjohtajat
- valitsi maakuntahallituksen ja tarkastuslautakunnan

Kokouksessa 24.9.2025 maakuntavaltuuston päätti myöntää Niina Pautola-Molille eron maakuntajohtajan virasta.

Maakuntahallitus

Maakuntahallitus kokoontui toimintavuoden aikana 11 kertaa ja käsitteli yhteensä 175 asiaa.

Maakuntahallitus on valmistellut kaikki maakuntavaltuuston käsittelemät asiat.

Suuri osa maakuntahallituksen päätöksistä ovat EU- ja maakunnan kehittämisrahapäätöksiä sekä aluesuunnittelua- ja kehittämistä sekä edunvalvontaa koskevia lausuntoja.

Tarkastuslautakunta

Lautakunta kokoontui toimintavuoden aikana kuusi kertaa.

Tarkastuslautakunta on laatinut oman toimintasuunnitelmansa, jonka pohjalta se on työskennellyt. Maakuntavaltuustolle antamassaan arviointikertomuksessa lautakunta arvioi, miten maakuntavaltuuston asettamat toiminnalliset ja talouden tavoitteet ovat toteutuneet. Arviointihavainnot raportoidaan valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa.

Varsinainen toiminta

Vastuualueet

Hallinto- ja tukipalvelut	Aluesuunnittelu	Aluekehitys	Edunvalvonta ja kuntayhteistyö
Liiton luottamushenkilö-, yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä vastaaminen.	Maakuntakaavan laatiminen ja ajan tasalla pito. Maakuntakaavan toteuttamisen edistäminen kuntakaavoitukseen osallistumalla (neuvottelut ja lausunnot).	Maakunnan pitkän tähtäimen kehittämissuunnitelmien poliittisten linjausten ja tavoitteiden valmistelu (maakuntastrategia).	Edunvalvonnan suunnittelu ja toteuttaminen yhteistyössä maakunnan kuntien, oppilaitosten, elinkeinoelämän ja Etelä-Suomen maakuntien kanssa.
	Liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen ja ajan tasalla pito. Jatkuva liikennejärjestelmätyö sidosryhmätyöskentelyn ja edunvalvonnan keinoin.	Valtuustokauden strategisten tavoitteiden ja toimenpiteiden valmistelu. Hankevalinnat alueella toimivat ohjauksen välineenä.	Maakunnan kuntien välisen yhteistyön vahvistaminen mm. säännölliset kuntajohtajakokoukset ja Päijät-Hämeen puheenjohtajafoorumin toiminta.
	Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimustyö yhdessä kuntien ja valtion kanssa. <ul style="list-style-type: none"> MAL-sopimuksen toimenpiteiden seuranta MAL-neuvotteluihin osallistuminen 	Yleinen maakunnan kehittäminen. Maakunnan älykkään erikoistumisen teema-työ. TKI-kehityksen vauhdittaminen. Maakuntien välinen yhteistyö.	Kansainvälinen yhteistyö ja edunvalvonta EU-tasolla.
	Maakuntien välinen yhteistyö.	Euroopan rakennerahasto-ohjelman alueellinen toimeenpano. Kansallisten rahoitusten toimeenpano.	Päijät-Hämeen liiton ulkoinen ja sisäinen viestintä.
		Kansainväliset hankkeet ja verkostot maakunnan kehittämisen apuna.	

Strategiset linjaukset

Maakuntastrategia on maakunnan toimijoiden yhdessä laatima pitkän tähtäimen aluekehittämisen asiakirja, joka ohjaa maakunnan viranomaisten toimintaa. Maakuntastrategiassa tunnistetaan toimintaympäristön muutostekijät ja maakunnan ominaispiirteet sekä vahvuudet. Osallistavan prosessin avulla on tunnistettu strategiset päätavoitteet, joita kohden maakuntaa ohjataan.

Maakuntastrategian 2022 – 2025 tavoitteet olivat vetovoima ja kyky uudistua. Päijät-Hämeen tavoitteena oli vahvistaa maakunnan vetovoimaa uudistuen. Uudistuminen edellyttää paitsi tietoa ja resursseja, myös positiivista ja eteenpäin katsovaa asennetta.

Maakuntastrategiasta johdettava maakuntaohjelma seurasi strategian painopisteitä huomioiden alueen vahvuudet ja mahdollisuudet. Kaiken kehyksenä toimi vihreä siirtymä eli kestävän kehityksen huomioiminen. Maakuntaohjelman toimenpiteet olivat:

- vetovoimainen uusien tulijoiden maakunta
- pitovoimainen maakunta
- uudistumista vahvistava TKI-toiminta ja koulutus
- uudistumista yhteistyöllä yrityksille, kunnille ja asukkaille
- uudistuva hiilineutraali Päijät-Häme 2030.

Maakuntaohjelmaan sisältyi myös älykkään erikoistumisen strategia. Päijät-Hämeen älykkään erikoistumisen kärjet olivat sportti, ruoka ja juoma sekä valmistus. Niiden valikoituminen perustui ennalta määrättyihin kriteereihin, joita ovat muun muassa olemassa oleva yritys-kanta, TKI-toiminta ja koulutus. Lisäksi älykkään erikoistumisen kärjillä tulee olla ennen kaikkea kasvumahdollisuuksia ja kansainvälistä uskottavuutta. Läpileikkaavana periaatteena oli kestävyden periaate.

Päijät-Hämeen uusi maakuntastrategia on hyväksytty maakuntavaltuustossa 18. kesäkuuta 2025.

Päijät-Hämeen visio on olla Päijänteen verran parempi.

Maakuntastrategian vision päätavoitteet ovat:

1. Kilpailuetua kansainvälisyydestä ja kestävydestä
2. Tilaa luonnolle, luovuudelle ja puhtaalle teollisuudelle
3. Päijänteen verran parempaa elämää

Maakunnan kilpailuetu perustuu kansainvälisyyteen ja kestävyiden toteutumiseen toiminnassa ja eri ratkaisuisissa. Tulevaisuuden Päijät-Hämeessä on tilaa sekä luonnon monimuotoisuudelle että puhtaalle teollisuudelle. Maakuntastrategian kolmas päätavoite liittyy Päijänteen ja Salpausselän luontoon ja maakunnan kulttuuriperintöön, joita vaalien Päijät-Hämeestä luodaan vetovoimainen ja elämänlaadultaan yliverlainen alue – paikka, jossa arki on sujuvaa, yrittäjäyys kannattaa ja työtä riittää kaikille.

Päijät-Hämeen maakuntastrategian 2050+ tavoitteita tarkentaa toimenpidetasolle neljän vuoden välein laadittu maakuntaohjelma 2026 – 2029. Sen toimenpiteet on koottu strategian päätavoitteiden mukaisesti. Älykään erikoistumisen strategia sisältyy uuteen maakuntaohjelmaan, tavoitteen 1. Kilpailuetua kansainvälisyydestä ja kestävydestä alle. Päijät-Hämeen maakunnan älykkään erikoistumisen kärkiä tarkasteltiin ohjelmaprosessin aikana ja ne päädyttiin pienin tarkennuksin pitämään samoina. Kaudella 2026 – 2029 kärjet ovat sportti, ruoka ja juoma sekä älykäs valmistus.

Läpileikkaavana periaatteena on edelleen kestävyys, jossa yhdistyvät maakunnan perinteiset osaamisalueet ympäristöteknologia ja energia- ja resurssikysymykset sisältävä kiertotalous sekä muotoilu.

Vanhan strategian linjausten toteutumiset	Toteutuminen
<p>1. Vetovoimainen maakunta vetää asukkaita, yrityksiä ja vierailijoita, jotka lisäävät maakunnan elinvoimaa, vaurautta ja hyvinvointia.</p>	<p>Maakunnan väestömäärässä ei tapahtunut merkittävää muutosta vuoden 2025 aikana. Joulukuun lopun 2025 ennakkotiedon mukaisesti maakunnan väkiluku oli 204 586 asukasta. Lahti kasvatti asukasmäärää noin 0,5 % 121 890 asukkaaseen, mikä kertoo alueen houkuttelevuudesta uusille asukkaille. Moni kunta sai sisäistä muuttovoittoa, vaikka väestömäärä väheni kuolleisuuden ollessa syntyvyyttä suurempaa.</p> <p>Uusi maakuntastrategia päätettiin ja maakuntakaavan laadinta eteni luonnosvaiheeseen. Tavoitteena on lisätä maakunnan väestömäärää ja elinvoimaa edelleen. Taantuma kuritti etenkin rakennus- ja kotimaan markkinoiden toimialoja, mutta vientiyrittäjissä oli kuitenkin kohtaisen onnistunut vuosi.</p>
<p>2. Uudistumiskyky tarkoittaa valmiutta ennakoida muutoksia ja reagoida niihin alueen asukkaita hyödyttävällä tavalla.</p>	<p>Päijät-Hämeessä on edistetty aluehallinnon suuria uudistuksia. Hyvinvointialueen kolmas toimintavuosi, kaksi TE-aluetta aloitettiin 2025 alussa ja aluehallinnon uudistus leimasivat vuotta 2025. Aluehallinnon uudistuksessa Päijät-Häme on osa Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen palvelualueita. Muutos ei ollut Päijät-Hämeen kannanottojen tavoitteiden mukainen. Liiton aluekehitys, aluesuunnittelu ja edunvalvonta sekä hallinto ovat olleet muutoksissa mukana aktiivisena kumppanina ja yhteistyön koordinaattoreina.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Vetovoimainen uusien tulijoiden maakunta • Pitovoimainen maakunta • Uudistumiskykyä vahvistava koulutus ja TKI-toiminta • Uudistumiskykyä yhteistyöllä yrityksille, kunnille ja asukkaille • Uudistumiskykyinen hiilineutraali Päijät-Häme 2030 	<p>Maakunnan vetovoima kasvoi, mikä näkyi uusien asukkaiden, yritysten ja vierailijoiden määrän lisääntymisenä. Rakenteilla olevat investoinnit – kuten datakeskukset, Fazerin tehdas ja kasvava korkeakoulutoiminta – kertovat siitä, että Päijät-Hämeeseen uskotaan. Elinkeino-yhtiö LADECin uusien sijoittumisasiakkaiden määrä jatkoi kasvuaan ja kaikki kunnat ovat mukana kehittämissyhtiössä. Liiton hankerahoitus on tukenut LADECin klusteri- ja vetovoimatyötä. Matkailu kasvoi maakuntaan 10 %.</p> <p>Maakunta panosti asukkaidensa hyvinvointiin ja palveluiden kehittämiseen. Kouluverkko- ja palveluinvestoinnit jatkuivat. Monenlaiset digihankkeet tai elinkeinoelämän kehittämishankkeet tähtäsivät pitovoiman kehittämiseen.</p> <p>Koulutuksen ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan (TKI) saralla maakunta vahvisti uudistumiskykyään. Vuoden 2024 tilastojulkaisu kertoi vahvasta kasvusta TKI-resurssien osalta ja suuntaa vastaa tavoitetta vuoteen 2050 kohti 500 milj. euroa.</p> <p>Maakunta edisti yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Päijät-Hämeen liitto edistää ja kehittää aktiivisesti alueen kuntien välistä yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on valmistautua ja vastata toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin ja sitä kautta tukea myös koko maakunnan elinvoimaa ja kilpailukykyä. Alueelle laadittuun työllisyyden edistämishjelmaan on tehty seuranta- ja kehittämissuunnitelmia.</p> <p>Maakunta otti askeleita kohti hiilineutraaliustavoitettaan ja luonnon kestävyttä. Kuntien ilmastotyön tukemista saatiin valmiiksi valtion erillirahoituksen tukemana. Uusilla hankkeilla on saatu jatkuvuutta teemaassa.</p>
--	--

Päijät-Hämeen maakunnan älykään erikoistumisen kärjet ovat:

- **Sportti**
- **Ruoka ja juoma**
- **Valmistus**
- + **Kestävyys**

Sportin yhteistyö laajeni alueella ja kansainvälisesti. Yhteistyö sportin ja liikunnan toimijoiden välillä vahvisti alueen urheiluosaamista ja -infrastruktuurin kehittämistarpeita. Päijät-Hämeen liikkumishjelman edistäminen on tukenut koko maakunnan asukkaiden liikkumisen edistämistä vahvasti yhdessä kuntien ja Päijät-Hämeen liikunnan ja urheilun kanssa, unohtamatta yhteistyötä hyvinvointialueen, urheiluopistojen tai korkeakoulutoimijoiden kanssa.

Päijät-Häme on kasvipohjaisten ruokainnovaatioiden maakunta. Suomalainen menestysresepti -kilpailun finaaliin osallistui kaksi paikallista toimijaa Kinnarin Tila ja Viipurilainen Kotileipomo. Terhi Kinnari voitti kilpailun kauraan pohjautuvilla valmisruoka-aterioillaan.

Alueen valmistuksen yritysten klusteritoiminta on vahvaa ja sitä tukee yhteistyö LADECin, LUT-yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun kanssa sekä monipuolisen toisen asteen koulutuskeskus Salpauksen kanssa. Erityisesti Lahti GEM on vahvistanut Lahden sähköisen liikenteen klusteria yritysten, oppilaitosten ja kaupunkien yhteistyöalustana.

Kestävyiden periaate läpäisee kaikki kärjet ja vihreän siirtymän ohjelma tarkoittaa kestävyiden tavoitteita ja toimenpiteitä maakunnassa. Vihreän siirtymän ohjelman seuranta ja kehittämistä on tehty vuoden 2025 aikana.

Uuden strategian linjausten toteutumiset	Toteutuminen
<p>Päijät-Hämeen visio: Päijänteen verran parempi</p> <p>Maakuntastrategian visiota edistetään kolmella päätavoitteella:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kilpailuetua kansainvälisyydestä ja kestävydestä • Tilaa luonnolle, luovuudelle ja puhtaalle teollisuudelle • Päijänteen verran parempaa elämää 	<p>Yleistä: Keskeisiksi muutostekijöiksi tunnistettiin mm. vihreä siirtymä ja energiamurros, teknologinen murros, tekoälyn ja digitaalisuuden kehitys, geopoliittiset jännitteet sekä huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden merkitys. Lisäksi työelämän ja osaamistarpeiden nopea muutos, kansainvälistymisen vaatimukset, väestörakenteen kehitys sekä ilmastonmuutokseen sopeutuminen ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat Päijät-Hämeen tulevaisuuteen.</p> <p>Laadinnassa oleva maakuntakaavoitus tukee maakuntastrategian tavoitteita. Päijät-Hämeen edunvalvonta ja kuntayhteistyö edistävät strategiaa tukevia tavoitteita kuntien yhteistyöhön, kansalliseen ja kansainväliseen edunvalvontaan.</p>
<p>Kilpailuetua kansainvälisyydestä ja kestävydestä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alueen kansainvälisesti laadukkaat TKI-resurssit viisinkertaistuvat rohkeilla, kestävillä avauksilla. • Lahti on Euroopan kansainvälisimpiä opiskelijakaupunkeja. Kansainvälisten osaajien määrä ja jäämä alueelle vähintään viisinkertaistuu. • Kansainväliset ja kansalliset kumppanuudet vahvistavat alueen osaamista ja elinkeinoelämän arvoketjuja. Vienti kolminkertaistuu. 	<p>Vuonna 2025 TKI-toiminnan kasvu jatkui vahvana. Vuoden 2024 tilastot osoittivat merkittävää nousua TKI-resurssissa. Korkeakoulujen ja yritysten yhteistyö tiivistyi erityisesti valmistavan teollisuuden, sähköisen liikenteen ja elintarvikealan kehittämisessä. LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu vahvistivat rooliaan alueen innovaatioekosysteemissä ja osana klusterien kehittämistä yhdessä LADECin kanssa.</p> <p>Lahti vahvisti asemaansa kansainvälisenä opiskelijakaupunkina. Kansainvälisten opiskelijoiden ja englanninkielisten koulutuspolkujen tarjonta kasvoi. Yritysten ja opiskelijoiden harjoittelu- ja työelämäyhteyksiä kehitettiin systemaattisesti. Kotoutumisen ja alueelle jäämisen tukitoimia vahvistettiin osana maakunnan pitovoimatyötä.</p> <p>Vuonna 2025 nähtiin vahvaa investointiluottamusta. Fazerin suklaatehdasinvestointi eteni. Datakeskushankkeet ja aurinkoenergiaratkaisut vahvistivat vihreän siirtymän profiilia. Taantuma heikensi rakennus- ja kotimarkkinatoimialoja, mutta vientiyrittäjissä vuosi oli kohtalaisen onnistunut.</p>

<p>Tilaa luonnolle, luovuudelle ja puhtaalle teollisuudelle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Päijät-Häme on hiilinegatiivinen ja luontopositiivinen täyden kiertotalouden maakunta, jossa on tilaa uudistuvalla teollisuudelle. • Puhdas luonto, maaperä ja vedet mahdollistavat kestävän tuotannon ja palvelut. • Luovuus, kestävä muotoilu ja uudet teknologiat nostavat yritysten jalostusarvoa kaksinkertaiseksi ja edistävät digitalisaatiota. 	<p>Kestävyyden periaate läpäisee kaiken tekemisen. Vihreän siirtymän ohjelman seuranta ja kehittämistä on tehty vuoden 2025 aikana. Kuntien ilmastotyön tukeminen saatettiin päätökseen valtion erillisrahoituksella. Hiilineutraaliustavoite 2030 on edelleen realistinen, mutta hiilinegatiivisuuden siirtyminen edellyttää merkittäviä lisätoimia 2030-luvulla. Kiertotalouden ja resurssiviisauden hankkeet jatkuivat, erityisesti teollisuuden symbioosien ja energiaratkaisujen osalta.</p> <p>Päijät-Hämeen vahvuus – puhtaat vedet ja monimuotoinen luonto – säilyi keskeisenä vetovoimatekijänä. Vesistöjen ja pohjavesialueiden suojelu eteni. Matkailu kasvoi 10 %, mikä osoittaa luonnon vetovoiman vahvistumista.</p> <p>Valmistavan teollisuuden klusteritoiminta vahvistui. Sportti-, ruoka- ja juoma -kärjet kehittyivät. Kasvipohjaiset ruokainnovaatiot nostivat alueen näkyvyyttä. Sportin yhteistyö laajeni kansallisesti ja kansainvälisesti. Muotoilu, digitaalisuus ja teollinen AI kytkeytyivät vahvemmin osaksi yritystoimintaa.</p>
<p>Päijänteen verran parempaa elämää</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olemme yrittäjyyden maakunta, jossa työtä ja toimeentuloa syntyy kylissä ja kaupungeissa. Päijät-Häme kasvattaa eniten yritysten määrää ja työllisyysastetta Suomessa. • Salpausselkään nojaava Päijät-Häme on kestävän matkailun, tapahtumien ja elämysten ykköskohde Suomessa. Vapaa-ajan vieton laadukasta tarjontaa löytyy kulttuurista, liikunnasta ja luonnosta. • Päijät-Hämeessä arkielämä on Suomen sujuvinta ja yhteisöllisintä. Edistämme hyvinvointia eniten Suomessa. 	<p>Vuoden 2025 lopussa Päijät-Hämeen väkiluku oli ennakkotiedon mukaan 204 586. Lahden väestömäärä kasvoi. Useat kunnat saivat sisäistä muuttovoittoa, mutta kokonaisväestökehitys jäi syntyvyyden laskun vuoksi negatiiviseksi. Väestötavoite 226 000 asukasta vuoteen 2060 edellyttää merkittävää muuttovoiton kasvua. Yrityskanta vahvistui erityisesti sijoittumisten kautta, mutta lopettamisia/konkurseja oli suuri määrä. Työllisyyden edistämishjelmaa seurattiin ja kehitettiin ja työttömyys kasvoi vuoden aikana. Lama heijastui työllisyyteen, ja työllisyysasteen nousu vaatii uusia kasvualoja.</p> <p>Matkailun kasvu 10 % vahvisti tavoitetta nousta kestävän matkailun kärkikohteeksi. Suur-Päijänne ryhmä perustettiin. Tapahtumien hakeminen ja toteuttaminen oli aktiivista. Liikkumishjelma edisti arki- ja lähiliikuntaa. Koulu- ja palveluinvestoinnit tukivat sujuvaa arkea.</p> <p>Hyvinvoinnin indikaattorit osoittavat, että alueella on sekä vahvuuksia (kulttuuri- ja liikuntaharrastus, terveysasenteet) että haasteita (nuorten työllisyys, pitkäaikaistyöttömyys, syrjäytymisuhka).</p>

Toiminnalliset tavoitteet

Hallinto ja tukipalvelut

Toiminnalliset tavoitteet 2025–2027	Toimenpiteet 2025	Mittarit	Toteutuminen
Tiedonhallintamallin päivittäminen.	Päivitetään tiedonhallintamallia vastaamaan nykytilaa.	Tehty.	Päivitetty.
Asianhallinnan kehittäminen, sähköisen arkistoinnin jalkauttaminen.	Jatkuva asianhallinnan kehittäminen, sähköisen arkistoinnin jalkauttaminen ja käytön tehostaminen.	Tehty.	Asianhallintaa ja sähköistä arkistointia on kehitetty. On järjestetty koulutusta ja opastettu henkilökuntaa järjestelmän käytössä.
Sääntöjen ja ohjeiden päivittäminen.	Päivitetään sääntöjä ja ohjeita tarpeen mukaan.	Tehty.	Säännöt ja ohjeet ovat pääosin ajan tasalla. Ei ollut akuutteja päivitystarpeita.
Tietoturva- ja tietosuojan parantaminen.	Jatkovaa havannointia, toimenpiteitä ja koulutusta tietoturva- ja suojan parantamiseksi.	Tehty.	Suoritettu jatkuvaa havannointia, järjestetty koulutusta ja päivitetty ohjeita tietoturvan- ja suojan parantamiseksi.
Henkilöstön ja luottamushenkilöiden koulutuksen järjestäminen.	Henkilökunnalle ja luottamushenkilöille järjestetään tarpeen mukaan koulutusta.	Tehty.	Eduhouse koulutusportaali ollut henkilöstön käytössä. Pääosin luottamushenkilökoulutukset järjestettiin edunvalvontavastuualueen toimesta.

Aluesuunnittelu

Toiminnalliset tavoitteet 2025–2027	Toimenpiteet 2025	Mittarit	Toteutuminen
Päijät-Hämeen maakuntakaava 2060.	Laaditaan maakuntakaavan luonnos, järjestetään kaavaluonnoksen kuuleminen sekä annetaan saatuun palautteeseen vastineet.	Kaava on asetettu nähtäville <ul style="list-style-type: none"> kaavasta on pyydetty lausunnot OAS:ssa luvatut sidosryhmätapaamiset on järjestetty kaavaluonnoksesta saatuun palautteeseen on laadittu vastineet. 	<ul style="list-style-type: none"> Kaavaluonnos on ollut nähtävillä 29.9.–4.11.2025, ja siitä on pyydetty lausunnot Sidosryhmätapaamiset on järjestetty Luonnoksesta saatuun palautteeseen laaditut vastineet ovat menossa hyväksymiskäsittelyyn maakuntahallitukseen 16.3.2026
Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelma.	Viimeistellään Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelma (LJS) helmikuun loppuun mennessä ja viedään se hyväksymiskäsittelyyn.	LJS on viety hyväksymiskäsittelyyn.	LJS on hyväksytty maakuntahallituksessa 17.3.2025
Jatkuva liikennejärjestelmätyö.	Toteutetaan liikennejärjestelmäsuunnitelman ja MAL-sopimuksen toimenpiteitä. Tehdään liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantaa.	On toteutettu.	On toteutettu.
Lahden kaupunkiseudun MAL-sopimustyö.	Toteutetaan MAL-sopimuksen toimenpiteitä.	On toteutettu.	On toteutettu.
Kuntien alueidenkäytön muu edistäminen.	Annetaan lausunnot kuntien kaavoista ja muiden viranomaisen suunnitelmista.	Lausunnot on käsitelty määräajassa.	Lausunnot on käsitelty määräajassa.

Aluekehitys

Toiminnalliset tavoitteet 2025–2027	Toimenpiteet 2025	Mittarit	Toteutuminen
Rakennerahastotoiminta ja muu aluekehityksen rahoituksen valmistelu ja tuki	Uusi täysi hakukierros helmikuussa 2025.	On toteutettu.	Tehty. Rahoitettavaksi eteni 13 uutta hanketta. Hankepäätökset tehty ja käytettävissä oleva rahoitus sidottu. Rahoitusinfot (tutkijoille ja sporttikärjen hankkeille)
	AKKE-rahoituksen loppuerät on sidottu.	On sidottu (pl. palautuvat).	Tehty. Vuoden aikana rahoitettiin 25 hanketta ja kaikki AKKEen myönnettyt rahat on sidottu.
	Muiden rahoituslähteiden viestintään ja ohjaukseen osallistuminen.	On toteutettu.	Tehty. Osallistuttu Hämeen ELYn hankeryhmään, jossa otettu kantaa mm. ESR ja MSR-hankkeiden sisältöihin. Annettu lausunnot Uudenmaanliitolle ekosysteemi-hankkeiden kohdentumisesta älykkään erikoistumisen maakunnallisiin kärkiin.

Toiminnalliset tavoitteet 2025–2027	Toimenpiteet 2025	Mittarit	Toteutuminen
Maakunnallisen kehittämistoiminnan koordinaatio: MYR, MYRS, ÄES-kärjet, muut temaattiset ryhmät ja hankkeiden ohjaus	Laaditaan maakuntastrategia 2050 kesän valtuustokokoukseen.	On laadittu.	Tehty. Maakuntavaltuusto päätti strategian kokouksessaan 18.6.2025.
	Laaditaan maakuntaohjelma 2026–2029 joulukuun valtuustokokoukseen ja päivitetään ÄES-kärjet liittyen.	On laadittu sekä maakuntaohjelma että ÄES-kärjet.	Tehty. Maakuntavaltuusto päätti maakuntaohjelmasta ja ÄES-kärjet 3.12.2025.
	Vahvistetaan kärkien kehittämistä.	On jatkettu kärkien koordinaatiota.	Tehty. Kärkien koordinaatio eteni aktiivisesti sportin, ruoka- ja juoma ja valmistuksen klustereiden osalta.
	Toteutetaan MYR ja MYRS säädösten mukaan.	On pidetty 2–4 MYR kokousta. On pidetty 4–8 MYR sihteeristön kokousta.	Tehty. MYR kokouksia 2 kpl ja sihteeristön 4 kpl.
	Temaattiset ryhmien verkostotyötä suunnitelmien mukaan (mm. kiertotalous, ilmasto, sport, ruoka- ja juoma, valmistus, työllisyyden edistäminen)	On jatkettu erillisohjelmia tukevaa teema-ryhmätyötä.	Tehty. Temaattiset ryhmät ovat kokoontuneet vähintään kaksi kertaa.
	TKI-toiminnan edistäminen ja konkreettisten tavoitteiden asettaminen.	On jatkettu keskustelua tavoitteista ja toimenpiteistä TKI-ryhmässä.	Tehty. TKI-teema oli vahvasti esillä strategian ja maakuntaohjelman laadinnassa. TKI-tiekartan luonnos laadittiin. TKI-ryhmä koontui 3 kertaa. Maakunnan TKI-saanto kasvoi 2024 merkittävästi.

Toiminnalliset tavoitteet 2025–2027	Toimenpiteet 2025	Mittarit	Toteutuminen
Olemassa olevien oman tuotannon hankkeiden toiminta ja sopivien uusien hankkeiden hakeminen	<p>Olemassa olevien ja käynnistyvien hankkeiden hyvä hallinto.</p> <p>Strategiaan ja TKI-kasvuun sopivien uusien kansallisten ja kv-hankkeiden hakeminen.</p>	<p>On saatu hyvää palautetta ja rahoitukset ohjelmista liitolle.</p> <p>On käynnistetty uusi EU:n erillisrahoittama hanke ja valmisteltu vähintään kahta uutta alueelle.</p>	<p>Tehty. Hankkeiden maksutukset ovat sujuneet kotimaisessa ja kansainvälisessä hanketyössä.</p> <p>Tehty. Ilmastomuutokseen sopeutuminen Päijät-Hämeessä EAKR-hanke käynnistyi, lead partnerina LAB, kesto 2026–2028.</p> <p>Uudet hankesuunnitelmat työnimillä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Community-Led Water Protection in Päijät-Häme, Hakijat: Päijät-Hämeen liitto (päähakija), Vesijärvisäätiö, Päijänne-Leader, Rahoitus: Blue Action Banos (Horisontti), ideahaku 16.3.2026, varsinainen haku 29.5.2026 • Työllisyyden kehittämisverkko (hankeperhe), Hakijat: LAB, Salpaus, Dila, Valo-valmennuskeskus, Päijät-Hämeen liitto, Rahoitus: ESR erityistavoite 4.1., haku 5.–8.2026

Edunvalvonta ja kuntayhteistyö

Toiminnalliset tavoitteet 2025–2027	Toimenpiteet 2025	Mittarit	Toteutuminen
Aktiivinen ja ennakkoiva edunvalvonta	Edunvalvontasuunnitelmaan kirjattujen konkreettisten tavoitteiden edistäminen.	Tehty.	Tavoitteita on edistetty suunnitelmallisesti.
	Säännölliset edunvalvontatapaamiset eri kohderyhmien kanssa.	Tehty.	Tapaamisia on pidetty säännöllisesti.
	Edunvalvontasuunnitelman jatkuva päivittäminen yhdessä sidosryhmien kanssa.	Tehty.	Tehty. Hallitusohjelmatavoitteiden päivitys on aloitettu syksyllä tehdyn kuntakierroksen jälkeen.
	Yhteinen edunvalvonta Etelä-Suomen maakuntien kanssa: Puheenjohtajuus Päijät-Hämeellä, yhteisen toimintasuunnitelman laatiminen.	Tehty.	Tehty. Päijät-Hämeen pj. kaudella edistettiin mm. liikennehakkeita ja TKI-tavoitteita.

Toiminnalliset tavoitteet 2025–2027	Toimenpiteet 2025	Mittarit	Toteutuminen
Maakunnan elinvoimaa vahvistava kuntayhteistyö	<p>Kuntayhteistyöllä tuetaan kuntien elinvoimaa ja kilpailukykyä edistäviä toimenpiteitä.</p> <p>Kuntajohtajakokoukset.</p> <p>PJ-foorumit.</p> <p>PHKuntaturva -työryhmän kokoukset</p> <p>TE-uudistuksen liittyen Päijät-Hämeen työllisyyden edistämishjelman tavoitteiden toteutumisen seuranta sekä ohjausryhmän kokousten koordinointi.</p> <p>Hyvinvointialueen, P-H kuntien ja maakuntaliiton välisen yhteistyöpöytäkirjan päivittäminen.</p> <p>Kuntavaalit: -ylikunnallisia luottamuspaikkoja koskevien neuvottelujen fasilitointi. -luottamushenkilöiden yhteisten koulutusten järjestäminen.</p>	<p>Elinvoimaan ja edunvalvontaan liittyvät teemat säännöllisesti esillä kuntajohtajakokouksissa ja PJ-foorumeissa.</p> <p>Toteutettu säännöllisesti.</p> <p>Toteutettu säännöllisesti.</p> <p>Toteutettu.</p> <p>Toteutettu.</p> <p>Hoidettu.</p> <p>Järjestetty.</p>	<p>Teemoja käsitelty säännöllisesti.</p> <p>Kj-kokoukset ja Pj-foorumit toteutettiin säännöllisesti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kj-kokouksia 12 • Pj-foorumin kokouksia 9. <p>Toteutettu osa ennakoon suunnitelluista kokouksista.</p> <ul style="list-style-type: none"> • henkilövaihdokset vaikuttivat <p>Toteutettu osa ennakoon suunnitelluista kokouksista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - henkilövaihdokset vaikuttivat <p>Pöytäkirjat päivitettiin syyskaudella.</p> <p>Koulutukset toteutettiin alkusyksystä 2025.</p>
Päijät-Häme - Suomen liikkuvien maakunta	<p>Rakenteiden ja edellytysten luominen Liikkuva Päijät-Häme 2030 -ohjelman toteutukselle.</p> <p>Hyvien käytänteiden ja vaikuttavien toimintamallien etsiminen ja jakaminen fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen edistämiseksi.</p>	<p>Arviointi ohjausryhmässä ja kuntajohtajakokouksissa</p>	<p>Tehty. Päättäjien perehdytys, rahoitushaut.</p> <p>Tehty. Tutkitulla tiedolla tilaisuuudet, hankeinfot, liikuntavastaavien ja hyvinvointikoordinaattoreiden tapaamiset.</p>

Toiminnalliset tavoitteet 2025–2027	Toimenpiteet 2025	Mittarit	Toteutuminen
Suunnitelmallinen ja vaikuttava toiminta kv-verkostoissa	<p>KV-linjausten mukainen vaikuttamistyö Helsinki EU Officen ja muiden kumppanien kanssa.</p> <p>Helsinki EU Officen palveluiden aikaisempaa vaikuttavampi hyödyntäminen ja EU-rahoitusmahdollisuuksista viestiminen alueen toimijoille.</p> <p>Aktiivinen osallistuminen CPMR:n ja BSSC:n toimintaan.</p> <p>CPMR:n Energiatyöryhmän puheenjohtajuuden hyödyntäminen edunvalvonnassa</p>	<p>Keskeiset päätöksentekijät ja kumppanit ovat tietoisia maakunnan EU-edunvalvontatavoitteista.</p> <p>Tehty.</p> <p>Säännöllinen osallistuminen.</p> <p>Tehty.</p>	<p>Tehty.</p> <p>Helsinki EU Officen jäsenyys päättyi 31.12.2025</p> <p>Tehty.</p> <p>Mm. Alueiden viikolla järjestettiin onnistunut edunvalvontatilaisuus yhdessä CPMR:n kanssa.</p>
Vaikuttava viestintä ja maakuntaliiton toiminnan näkyväksi tekeminen	<p>Viestintäsuunnitelman päivitys.</p> <p>Henkilökunnan viestintätaitojen vahvistaminen.</p> <p>Viestinnän suunnitelmallisuuden lisääminen.</p> <p>Päijät-Häme 2050+ uutiskirje</p>	<p>Uusi viestintäsuunnitelma hyväksytty ja otettu käyttöön vuoden 2025 aikana.</p> <p>1 vaikuttamisviestintä koulutus 3 tekoälykoulutusta.</p> <p>Henkilökunta käyttää aktiivisesti viestinnän vuosikelloa ja -kalenteria.</p> <p>Uutiskirje julkaistaan kerran kuukaudessa.</p>	<p>Viestinnän linjaukset laadittiin 2025 ja maakuntahallitus hyväksyi ne tammikuussa 2026.</p> <p>Copilot-koulutukset: 9.1., 26.2. ja 6.3.2025. Verkkosivun käyttökoulutus helmikuussa. Vaikuttamisviestintäkoulutus syys- ja lokakuussa. Valokuvauskoulutus syyskuussa.</p> <p>Vuosikello käytössä.</p> <p>Vuonna 2025 julkaistiin 11 uutiskirjettä.</p>

Toiminnalliset tavoitteet 2025–2027	Toimenpiteet 2025	Mittarit	Toteutuminen
Päijät-Hämeen vaikuttajakoulu	<p>Vaikuttajakoulun tapaamiset toteutetaan hankesuunnitelman mukaisesti keväällä 2024.</p> <p>Vaikuttajakoulun 2024–2025 suunnittelu ja markkinointi.</p> <p>Vaikuttajakoulun 2024–2025 toiminnan käynnistäminen syksyllä 2024.</p>	<p>Kaikki nämä tehty, jonka lisäksi lisätty maakuntien välistä yhteistyötä Varsinais-Suomen Vaikuttajakoulun kanssa sekä osallistuttu täydentäviin tilaisuuksiin, kuten ilmastokoukseen.</p> <p>Vaikuttajakoulun 2024–2025 suunnittelu ja markkinointi toteutettu.</p> <p>Vaikuttajakoulu 2024–2025 käynnistetty ja hanke-rahaitusta haettu yhteishankkeeseen Vaikuttajakoulut Take Over EU Varsinais-Suomen Vaikuttajakoulun kanssa.</p>	<p>Tapaamiset toteutettiin hankesuunnitelman mukaisesti.</p> <p>Tehty. Vaikuttajakoulua markkinoitiin sosiaalisessa mediassa.</p> <p>Vaikuttajakoulun toiminta käynnistyi suunnitellusti. Vaikuttajakouluun valittiin 30 henkilöä viidestä kunnasta.</p>

Talousarvion toteutumisvertailu

Käyttötalous

Luottamushenkilöhallinto 2025

	TA 2025	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Toimintatuotot				
Myyntituotot	147 000	147 000	0	100,0
Tuet ja avustukset	3 000	5 000	-2 000	166,7
Toimintatuotot yhteensä	150 000	152 000	-2 000	101,3
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-84 100	-88 867	4 767	105,7
Palkat ja palkkiot	-78 000	-83 548	5 548	107,1
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-5 500	-4 789	-711	87,1
Muut henkilösivukulut	-600	-529	-71	88,2
Henkilösivukulut	-6 100	-5 319	-781	87,2
Henkilöstökulut	-84 100	-88 867	4 767	105,7
Palveluiden ostot	-48 200	-41 964	-6 236	87,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 200	-3 707	1 507	168,5
Muut toimintakulut	-15 500	-15 826	326	102,1
Toimintakulut yhteensä	-150 000	-150 363	363	100,2
TOIMINTAKATE	0	1 637	-1 637	
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	1 637	-1 637	

Varsinainen toiminta 2025

	TA 2025	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 290 384	2 290 534	-150	100,0
Tuet ja avustukset	7 000	14 709	-7 709	210,1
Muut toimintatuotot	15 000	15 458	-458	141,1
Toimintatuotot yhteensä	2 312 384	2 320 701	-8 317	100,4
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 335 000	-1 370 840	35 840	102,7
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-225 000	-226 786	1 786	100,8
Muut henkilösivukulut	-43 000	-29 191	-13 809	67,9
Henkilösivukulut	-268 000	-255 977	-12 023	95,5
Henkilöstökulut	-1 603 000	-1 626 818	23 818	101,5
Palveluiden ostot	-493 000	-544 471	51 471	110,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-33 000	-32 943	-57	99,8
Avustukset	0	-1 274	1 274	0,0
Muut toimintakulut	-144 000	-147 274	3 274	102,3
Toimintakulut yhteensä	-2 273 000	-2 352 779	79 779	103,5
TOIMINTAKATE	39 384	-32 079	71 463	-81,5
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	39 384	-32 079	71 463	-81,5

Kuntayhteistyö ja projektit 2025

	TA 2025	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Toimintatuotot				
Myyntituotot	187 000	244 616	-57 616	130,8
Tuet ja avustukset	666 347	530 746	135 601	79,7
Toimintatuotot yhteensä	853 347	775 362	77 985	90,9
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-515 602	-463 288	-52 314	89,9
Palveluiden ostot	-392 613	-327 101	-65 512	83,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 300	-7 868	6 568	605,2
Muut toimintakulut	-14 438	-2 905	-11 533	20,5
Toimintakulut yhteensä	-923 953	-801 162	-122 791	86,7
TOIMINTAKATE	-70 606	-25 800	-44 806	36,5
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-70 606	-25 800	-44 806	36,5

Pelastuslaitos 2025

	Toteutuma
Toimintatuotot	
Tuet ja avustukset	43
Toimintatuotot yhteensä	43
Toimintakulut	
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	119 263
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-266
Muut henkilösivukulut	-2 749
Henkilösivukulut	-3 015
Henkilöstökulut	116 248
Palveluiden ostot	-134 320
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0
Muut toimintakulut	0
Toimintakulut yhteensä	-18 071
TOIMINTAKATE	-18 029
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-18 029

Tuloslaskelma 2025

	TA 2025	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 624 384	2 682 150,27	-57 766	102,2
Tuet ja avustukset	676 347	550 454,43	125 893	81,4
Muut toimintatuotot	15 000	15 500,62	-501	103,3
Toimintatuotot yhteensä	3 315 731	3 248 105,32	67 626	98,0
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 868 394	-1 724 085,29	-144 309	92,3
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-292 263	-297 117,73	4 855	101,7
Muut henkilösivukulut	-42 054	-41 521,43	-524	98,8
Henkilösivukulut	-334 308	-338 639,16	4 331	101,3
Henkilöstökulut	-2 202 702	-2 062 724,45	-139,978	93,6
Palvelujen ostot	-933 813	-1 047 856,29	114 043	112,2
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-36 500	-44 517,35	8 017	122,0
Avustukset	0	-1 273,52	1 274	
Muut toimintakulut	-173 938	-166 004,85	-7 933	95,4
Toimintakulut yhteensä	-3 346 953	-3 322 376,46	-24 577	99,3
TOIMINTAKATE	-31 222	-74 271,14	43 049	237,9
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	100	1 512,58	-1 413	1 512,6
Muut rahoitustuotot	0	5 089,34	-5 089	
Korkokulut	-100	0,00	-100	0,0
Muut rahoituskulut	0	-70,70	71	
Rahoitustuotot ja -kulut	0	6 531,22	-6 531	
VUOSIKATE	-31 222	-67 739,92	36 518	217,0
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0,00	0	0,0
TILIKAUDEN TULOS	-31 222	-67 739,92	36 518	217,0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-31 222	-67 739,92	36 518	217,0

Rahoituslaskelma 2025

		TA 2025	Toteutuma
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate		-31 222	-67 739,92
Tulorahoituksen korjauserät		0	-529 223,52
Toiminnan ja investointien rahavirta		-31 222	-596 963,44
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset		0	-315 330,26
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Saamisten muutos		0	70 632,26
Korottomien velkojen muutos		0	-34 501,11
Rahoituksen rahavirta		0	-279 199,11
Rahavarojen muutos		-31 222	-876 162,55
Rahavarat 31.12.		-	544 948,67
Rahavarat 1.1.		-	1 421 111,22
		-	-876 162,55

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma 2025

	2025	2024
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	2 682 150,27	2 771 532,70
Tuet ja avustukset	550 454,43	778 196,44
Muut toimintatuotot	15 500,62	14 140,00
Toimintatuotot yhteensä	3 248 105,32	3 563 869,14
TOIMINTAKULUT		
HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	-1 724 085,29	-1 889 636,30
HENKILÖSIVUKULUT		
Eläkekulut	-297 117,73	-321 243,60
Muut henkilösivukulut	-41 521,43	-31 277,30
Henkilösivukulut	-338 639,16	-352 520,90
HENKILÖSTÖKULUT	-2 062 724,45	-2 242 157,20
PALVELUJEN OSTOT	-1 047 856,29	-1 001 083,01
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-44 517,35	-56 786,21
AVUSTUKSET	-1 273,52	-1 887,92
MUUT TOIMINTAKULUT	-166 004,85	-162 357,22
Toimintakulut yhteensä	-3 322 376,46	-3 464 271,56
TOIMINTAKATE	-74 271,14	99 597,58
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Korkotuotot	1 512,58	21 602,71
Muut rahoitustuotot	5 089,34	4 829,23
Korkokulut	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	-70,70	-395,84
RAHOITUSTUOTOT- JA KULUT	6 531,22	26 036,10
VUOSIKATE	-67 739,92	125 633,68
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-67 739,92	125 633,68
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-67 739,92	125 633,68

Rahoituslaskelma 2025

	2025	2024
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	-67 739,92	125 633,68
Tulorahoituksen korjauuserät	-529 223,52	-1 094 241,64
TOIMINNAN RAHAVIRTA	-596 963,44	-968 607,96
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	0,00	0,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	0,00	0,00
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0,00	0,00
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-596 963,44	-968 607,96
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00
LAINAKANNAN MUUTOKSET	0,00	0,00
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen ja po:n muutokset	0,00	0,00
Saamisten muutos	70 632,26	-206 393,86
Korottomien velkojen muutos	-34 501,11	-124 235,91
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	36 131,15	-330 629,77
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	36 131,15	-330 629,77
RAHAVARAT 31.12.	544 948,67	1 421 111,22
RAHAVARAT 1.1.	1 421 111,22	2 720 348,95
RAHAVAROJEN MUUTOS	-876 162,55	-1 299 237,73

Tase 2025

VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	31.12.2025	31.12.2024
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	524 058,84	524 058,84
Sijoitukset yhteensä	524 058,84	524 058,84
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	524 058,84	524 058,84
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiannot	700 784,30	1 073 865,04
Toimeksiantojen varat yhteensä	700 784,30	1 073 865,04
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	158 881,00	41 981,22
Muut saamiset	420 504,30	615 528,03
Siirtosaamiset	7 727,23	235,54
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	587 112,53	657 744,79
Rahat ja pankkisaamiset	544 948,67	1 421 111,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 132 061,20	2 078 856,01
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 356 904,34	3 676 779,89

Tase 2025

VASTATTAVAA	31.12.2025	31.12.2024
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	213 855,20	213 855,20
Edellisen tilikausien yli-/alijäämä	1 005 596,35	1 195 292,93
Tilikauden yli-/alijäämä	-67 739,92	125 633,68
Oma pääoma yhteensä	1 151 711,63	1 534 781,81
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	0,00	529 223,52
Pakolliset varaukset yhteensä	0,00	529 223,52
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	700 784,30	1 073 865,04
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	700 784,30	1 073 865,04
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	72 749,38	77 459,03
Muut velat	53 448,36	49 409,89
Siirtovelat	378 210,67	412 040,60
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	504 408,41	538 909,52
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	504 408,41	538 909,52
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 356 904,34	3 676 779,89

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisien poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Selvitys edellistä tilikautta koskevista tiedoista, jotka eivät ole vertailukelpoisia päättyneen tilikauden kanssa

Pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Laisa pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) säädetään järjestämisvastuusta pelastustoimessa. Lain mukaan hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä alueellaan. Maakuntavaltuusto teki 2.12.2022 kokouksessaan pelastuslaitos kuntayhtymäliikelaitoksen purkamispäätöksen. Lisäksi päätöksessä todettiin liitolle jäivät tase-erät ja velvollisuus tehdä loppuselvitys liikelaitoksen nettovarallisuudesta. Maakuntavaltuusto hyväksyi 18.6.2025 loppuselvityksen kuntayhtymäliikelaitoksen nettovarallisuudesta. Kunnille palautettiin loppuselvityksen mukainen ylijäämä 315 330,26 euroa yhteistoimintasopimuksessa sovitun mukaisesti.

Vertailutietona vuodelta 2024 tilinpäätöslaskelmat sisältävät pelastuslaitoksen lukuja.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2025	2024
Luottamushenkilöhallinto	152 000,00	155 000,00
Varsinainen toiminta	2 320 700,77	2 309 163,42
Kuntayhteistyö ja projektit	775 362,01	1 016 473,72
Pelastustoimi	42,54	83 232,00
Yhteensä	3 248 105,32	3 563 869,14

Pakollisten varausten muutokset	2025	2024
Muut pakolliset varaukset 1.1.	529 223,52	1 623 465,16
Vähennykset tilikaudella	-529 223,52	-1 094 241,64
Muut pakolliset varaukset 31.12.	0,00	529 223,52
Yhteensä	0,00	529 223,52

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	2025	2024
Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	5 026,80	4 801,15
Yhteensä	5 026,80	4 801,15

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty maakuntavaltuuston 2.12.2005 § 41 vahvistamaa poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Poistosuunnitelma	Poisto aika	Sumu-poistotapa
Muut pitkävaikutteiset menot		
Perustamis- ja järjestelymenot	3 vuotta	tasapoisto
Tutkimus- ja kehittämismenot	3 vuotta	tasapoisto
ATK-ohjelmistot	3 vuotta	tasapoisto
Osakkeet		ei poistoa
Osakehuoneistojen peruskorjaukset	15 vuotta	tasapoisto
Muut	3 vuotta	tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Hallintorakennukset	30 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Raskas ajoneuvokalusto	10 vuotta	tasapoisto
Kuljetusvälineet	5 vuotta	tasapoisto
ATK-laitteet	3 vuotta	tasapoisto
Muut laitteet ja kalustot	3 vuotta	tasapoisto

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	213 855,20	213 855,20
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Peruspääoma 31.1.	213 855,20	213 855,20
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 320 926,61	1 195 292,93
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	-315 330,32	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 005 596,35	1 195 292,93
Tilikauden yli-/alijäämä	-67 739,92	125 633,68
Oma pääoma yhteensä	1 151 711,63	1 534 781,81

Pelastuslaitoksen 18.6.2025 loppuselvityksen mukaisesti pelastuslaitoksen nettovarot 315 330,26 jaettu jäsenkunnille ja maksuosuudet kirjattu ed. tilikausien ylijäämään.

Erittely peruspääoman jakautumisesta			
	%	2025	2024
Asikkala	3,92	8 378,41	8 378,41
Hartola	1,31	2 795,57	2 795,57
Heinola	9,05	19 349,22	19 349,22
Hollola	11,35	24 265,57	24 265,57
Iitti	3,25	6 956,27	6 956,27
Kärkölä	2,12	4 527,64	4 527,64
Lahti	58,08	124 202,17	124 202,17
Orimattila	7,76	16 587,86	16 587,86
Padasjoki	1,40	3 001,84	3 001,84
Sysmä	1,77	3 790,65	3 790,65
Yhteensä	100,00	213 855,20	213 855,20

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	336 327,84	345 778,52
Muut palkkojen ja henkilöstökulujen jaksotukset	4 170,30	6 785,13
Projektien siirtovelat	32 961,37	49 689,52
Muut siirtovelat	4 751,16	9 787,43
Yhteensä	378 210,67	412 040,60

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedostot

	2025	2024
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	3 308,84	413,25
Muut vuokravastuut	2 970,00	810,00
Vuokravastuut yhteensä	6 278,84	1 223,25
siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 962,36	1 223,25

Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedostot

Liiton henkilöstömäärä	2025	2024
Vakinainen henkilökunta	19	19
Sijaiset	0	1
Sivutoimiset (puolivakinaiset)	0	0
Määräaikaiset	11	12
Yhteensä	30	32

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2025	2024
Keskusta	562,50	921,00
Kokoomus	3 418,50	3 099,00
Kristillisdemokraatit	19,50	58,50
Perussuomalaiset	744,00	846,00
SDP	1 452,00	968,00
Vasemmistoliitto	32,50	162,50
Sitoutumattomat	26,00	65,00
Vihreät	546,00	494,00
Yhteensä	6 801,00	6 614,00

Tilintarkastajan palkkiot	2025	2024
BDO Auditor-yhtiöt		
Lakisääteinen tilintarkastus	10 560,00	5 570,00
Hankkeiden tilintarkastus	1 500,00	1 500,00
Yhteensä	12 060,00	7 070,00

Kuntayhtymän ja intressitahojen väliset olennaiset liiketoimet

Maakuntavaltuusto teki 2.12.2022 kokouksessaan pelastuslaitos kuntayhtymäliikelaitoksen purkamispäätöksen. Jäsenkunnat tekevät saman päätöksen omissa organisaatioissaan. Päätöksessä todetaan hyvinvointialueelle siirtyvät tase-erät, sopimukset ja vastuut. Lisäksi päätöksessä todetaan liitolle jäävät tase-erät ja velvollisuus tehdä loppuselvitys liikelaitoksen nettovarallisuudesta.

Maakuntavaltuusto hyväksyi 18.6.2025 loppuselvityksen kuntayhtymäliikelaitoksen nettovarallisuudesta. Kunnille palautettiin loppuselvityksen mukainen ylijäämä 315 330,26 euroa yhteistointasopimuksessa sovitun mukaisesti.

Maakuntajohtajan kanssa on 23.8.2021 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa ei ole sovittu erokorvauksesta.

Jäsenkuntien maksuosuudet

Kunta	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Asikkala	80 198	83 444	85 675	88 216	90 855	93 631
Hartola	28 023	28 467	28 587	29 062	29 644	30 073
Heinola	185 987	193 420	197 859	202 473	207 474	211 833
Hollola	231 239	241 680	248 132	254 511	261 152	268 053
liitti	-	-	71 133	72 519	74 184	75 989
Kärkölä	43 833	45 577	46 298	47 353	48 012	49 047
Lahti	1 162 644	1 228 274	1 270 052	1 313 374	1 357 528	1 404 058
Orimattila	157 722	164 769	169 622	173 848	178 791	183 839
Padasjoki	29 432	30 341	30 696	31 317	31 816	32 129
Sysmä	37 522	38 430	38 762	39 746	40 536	40 939
Yhteensä	1 956 600	2 054 000	2 186 815	2 252 419	2 319 992	2 389 592

Jäsenkuntien vuoden 2025 maksuosuudet

Jäsenkuntien vuoden 2025 maksuosuus liiton menoihin									
	Asukasluku 31.12.2023		Käyttömenot				Yli- opisto- kampus	Liikkuvien maa- kunta	Yhteensä PHL+ Yliopistokampus + Liikkuvien maakunta
	Asuk- kaat	%	TA 2024	TA 2025 2024 + 2 %	Muutos 2024-2025				
					€	%			
Asikkala	7 968	3,90 %	93 631	94 978	1 347	1,44	3 897	3 390	102 265
Hartola	2 531	1,24 %	30 073	30 169	96	0,32	1 238	1 077	32 484
Heinola	17 953	8,78 %	211 833	213 999	2 167	1,02	8 780	7 638	230 418
Hollola	22 885	11,19 %	268 053	272 789	4 735	1,77	11 192	9 737	293 717
Iitti	6 444	3,15 %	75 989	76 812	823	1,08	3 151	2 742	82 705
Kärkölä	4 114	2,01 %	49 047	49 039	-8	-0,02	2 012	1 750	52 801
Lahti	120 693	59,02 %	1 404 058	1 438 657	34 599	2,46	59 025	51 351	1 549 033
Orimattila	15 669	7,66 %	182 839	186 774	2 935	1,60	7 663	6 667	201 104
Padasjoki	2 726	1,33 %	32 129	32 494	364	1,13	1 333	1 160	34 987
Sysmä	3 496	1,71 %	40 939	41 672	733	1,79	1 710	1 487	44 869
Yhteensä	204 479	100,00 %	2 389 592	2 437 384	47 792	2,00	100 000	87 000	2 624 384

MUUT LIITTEET

Maakuntavaltuusto 2025–2029

Puheenjohtaja Teemu Kinnari, Hollola

I varapuheenjohtaja Sami Salminen, Heinola

II varapuheenjohtaja Satu Jaatinen, Lahti

Jäsen	puolue	Varajäsen	puolue
Asikkala			
Leevi Kivistö	KOK	Vilho Laakso	KOK
Veera Heinonen	VAS	Marjut Hakala	SDP
Hartola			
Jarkko Fågel	KOK	Jyrki Tarhonen	KOK
Heinola			
Heikki Mäkilä	KOK	Venla Kalmi	KOK
Sami Salminen I vpj.	SDP	Sallamaari Simpanen	VAS
Kimmo Huvinen	SDP	Jari Vastamäki	SDP
Mikko Rautkoski	PS	Jarmo Ruuth	PS
Hollola			
Teemu Kinnari pj.	KOK	Pasi Jalonen	KOK
Kristiina Vanhala-Selin	VIHR	Hanna Paikkala	VIHR
Tapani Ihalainen	KD	Marko Smeds	KD
Mari Kurisjärvi	SDP	Heidi Hakanen	SDP
Aki Markkola	PS	Petri Palo	PS
Iitti			
Atte Savelainen	KESK	Ari Ollikainen	KESK
Eira Leino	SDP	Jaana Aro	SDP
Kärkölä			
Anne Tuomaila-Lähteenmäki	SDP	Jenni Udd-Kostia	SDP

Jäsen	puolue	Varajäsen	puolue
Lahti			
Helena Salakka	KOK	Minna Heikkinen	KOK
Teresa Rautapää	KOK	Tiina Koivistoinen	KOK
Marko Lindqvist	KOK	Jukka Ruhberg	KOK
Sami Rive	KOK	Pasi Nurminen	KOK
Salla Majaniemi	VIHR	Jouni Kaikkonen	VIHR
Tuisku Laukka	VAS	Elisa Lientola	VAS
Marjo Lopenen	KD	Pertti Arvaja	KD
Satu Jaatinen II vpj.	KESK	Markku Kamula	KESK
Marju Markkanen	SDP	Sanna Mäkinen	SDP
Sanna Virta	SDP	Minna Lampinen	SDP
Sinikka Ruuska	SDP	Jetta Laakso	SDP
Pekka Komu	SDP	Juha Halme	SDP
Pasi Karjalainen	SDP	Kimi Uosukainen	SDP
Alettin Basboga	SDP	Janne Virrankorpi	SDP
Ville-Veikko Elomaa	PS	Rami Lehto	PS
Seppo Korhonen	PRO L	Niko A. Kauko	PRO L
Orimattila			
Jenni Päivähonka	KOK	Sari Eiranen	KOK
Venla Avelin	VIHR	Amanda Pollari	VIHR
Ari Anttila	KESK	Jukka Mölsä	KESK
Vesa Teräs	SDP	Olli Jokinen	SDP
Padasjoki			
Janne Luukko	KOK	Marko Pastila	KOK
Sysmä			
Eevakaisa Lehtosalo-Lönnberg	KESK	Outi Leppänen	KESK

Maakuntahallitus 2025–2029

Puheenjohtaja Mika Kari, Lahti

I varapuheenjohtaja Hannu Rahkonen, Lahti

II varapuheenjohtaja Heikki Vahto, Asikkala

Jäsen	puolue	kunta	varajäsen	puolue	kunta
Hannu Rahkonen I vpj.	KOK	Lahti	Merja Vahter	KOK	Lahti
Minna Lintukangas	KOK	litti	Antti Räsänen	KOK	Padasjoki
Juha Aalto	KOK	Orimattila	Henri Saari	KOK	Heinola
Mika Järvinen	KOK	Sysmä	Mikko Sippola	KOK	Sysmä
Eeva-Maria Tidenberg	VIHR	Padasjoki	Minerva Kastehelmi	VIHR	Lahti
Sirpa Kinnari	VAS	Kärkölä	Harri Pikkarainen	VAS	Lahti
Heikki Vahto II vpj.	KESK	Asikkala	Hannu Heikkilä	KESK	Hollola
Erika Tiainen	SDP	Heinola	Raila Viljamaa	SDP	Kärkölä
Kari Hyytiä	SDP	Hollola	Pekka Pajunen	SDP	Hartola
Mika Kari pj.	SDP	Lahti	Antti Kankkunen	SDP	litti
Ulla Vaara	SDP	Lahti	Marjut Hakala	SDP	Asikkala
Veli-Pekka Lehtosaari	PS	Hartola	Johanna Ekman	PS	Orimattila

Tarkastuslautakunta 2025–2029

Puheenjohtaja Helena Salakka, Lahti

I varapuheenjohtaja Alettin Basboga, Lahti

Jäsen	puolue	kunta	varajäsen	puolue	kunta
Helena Salakka pj.	KOK	Lahti	Sami Rive	KOK	Lahti
Aimo Bonden	KOK	Heinola	Aada Söyrilä	KOK	Hollola
Alettin Basboga vpj.	SDP	Lahti	Pasi Karjalainen	SDP	Lahti
Jaana Kari	SDP	litti	Irja Vuorela	SDP	Hollola

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista 2025

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Tarkempi kuvaus	Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Säilytystapa
Tilinpäätös		Tilinpäätöskirja Tase-erittelyt liitteineen Liitetietotositteet Tililuettelo	Tilinpäätöskirja, tase-erittelyt liitteineen ja liitetietotositteet ovat erillisiä dokumentteja, joiden tiedot perustuvat kirjanpitojärjestelmän tietoihin. Tililuettelo on kirjanpitojärjestelmän tuottama dokumentti.	Tilinpäätöskirja säilytetään kuntayhtymässä paperilla. Muut dokumentit säilytetään sähköisessä järjestelmässä.
Pääkirjanpito		Pää- ja päiväkirjat	Pää- ja päiväkirjat kokoavat yhteen kirjanpitojärjestelmässä olevat tapahtumat.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	ALKUSA	Alkusaldot	Alkusaldot muodostetaan edellisen tilikauden tilinpäätöksestä.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	MUISRD	Muistiot, ulkoinen kirjanpito	Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite kuntayhtymän hyväksyntäkierrolla.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	MUIST1	Muistiot, ulkoinen kirjanpito	Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite ilman hyväksyntäkiertoa.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
Myyntireskontra, osakirjanpito	MRP01	Myyntireskontran ennakomaksut	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	MRPMAK	MRP Ulosmaksut	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	MRPMK	MRP Tileistä poisto	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	MRP10 MRP20 MRP30	MRP Laskut	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	MRPK	MRP Luottotappiot	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	MRPMAN	MRP Manuaalisuoritukset	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	MRPVII	MRP Viitesuoritukset	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
Ostoreskonta, osakirjanpito	ORPMAK	ORP Maksut	Ostolaskujen maksut siirretään kirjanpitojärjestelmästä pankkiohjelmaan.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	ORPDR	ORP Ostolaskut	Ostoreskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
Liittymillä pääkirjanpitoon siirtyvät aineistot	PALKAT	Palkkatositteet, Populus	Tapahtumat siirretään liittymän kautta kirjauksittain pääkirjanpitoon.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä
	PANKKI	Pankkien tiliotteet	Tapahtumat siirretään liittymän kautta kirjauksittain pääkirjanpitoon	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
Talous- ja lisätalousarvio	BUD	Talousarvio	Budjetti laaditaan Excelissä ja tallennetaan erikseen Kuntamalli Raindance -järjestelmään	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	BUDL	Lisätalousarviot	Viedään manuaalisesti	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).

Maakuntahallituksen ja maakuntajohtajan allekirjoitukset:

Lahti 16. päivänä maaliskuuta 2026

Mika Kari

Hannu Rahkonen

Heikki Vahto

JOHANNA EKMAN

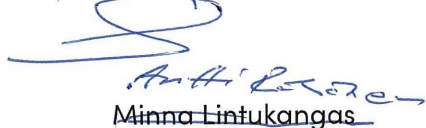
Veli-Pekka Lehtosaari

Erika Tiainen

Kari Hyytiä

Minna Lintukangas

Sirpa Kinnari

Ulla Vaara

Juha Aalto

Eeva-Maria Tidenberg

Mika Järvinen

Juha Hertsi

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ:

Suoritetusta tilintarkistuksesta on tänään annettu kertomus.

Lahdessa sähköisen allekirjoituksen päiväyksellä.

BDO Audiator Oy
Ulla-Maija Tuomela
JHT, KHT

VAHVISTUSILMOITUSKIRJE TILINTARKASTAJALLE

Päijät-Hämeen liitto kuntayhtymän tilikauden 1.1. - 31.12.2025 tilintarkastukseen liittyen vahvistamme parhaan tietomme ja käsityksemme mukaisesti seuraavaa:

- Olemme täyttäneet velvollisuutemme, jotka koskevat tietojen antamista tilintarkastajalle sekä tilinpäätöksen laatimista kuntalain mukaisesti, erityisesti siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kuntayhtymän tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta olennaisuusperiaatteen mukaisesti ja on tehty tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Lisäksi hyväksymme vastuumme väärinkäytösten ehkäisemiseen ja havaitsemiseen tarkoitetun sisäisen valvonnan suunnittelusta, käyttöönotosta ja ylläpidosta sekä valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuudesta.
- Liiketapahtumat on kirjattu kirjanpitoon, ja ne sisältyvät tilinpäätökseen.
- Menetelmät, tieto ja merkittävät oletukset, joita olemme käyttäneet kirjanpidollisia arvioita tehdessämme ja niitä koskevia tietoja esittäessämme, ovat asianmukaisia, niin että kirjaaminen, arvostaminen ja esitettävät tiedot ovat kohtuullisia sovellettava tilinpäätösnormisto huomioon ottaen.
- Kuntayhtymän ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet, jotka ovat olennaisia ja joita ei ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin, sekä vaateet ja vireillä olevat oikeudenkäynnit että tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat on käsitelty kirjanpidossa ja esitetty tilinpäätöksessä kirjanpitolain tai tilinpäätöksen laatimisesta annettujen muiden säännösten mukaisesti.
- Tiedossamme ei ole
 - kuntayhtymää koskevia väärinkäytöksiä tai epäiltyjä väärinkäytöksiä, joihin on osallisena kuntayhtymän tilivelvollinen, viranhaltija tai työntekijä tai muita silloin kun väärinkäytöksellä saattaisi olla olennainen vaikutus
 - hallinnon laillisuuteen tai valtuuston päätösten mukaisuuteen;
 - siihen, onko kuntayhtymän tilinpäätös laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja antaako se oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta;
 - valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuuteen; tai
 - sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuuteen,
 - tilinpäätökseen vaikuttavia väitettyjä tai epäiltyjä väärinkäytöksiä.
 - säädösten tai määräysten noudattamatta jättämisistä tai epäiltyjä noudattamatta jättämisistä, joiden vaikutukset tulisi ottaa huomioon tilinpäätöstä laadittaessa.
 - vaateita ja vireillä olevia oikeudenkäyntejä, joiden vaikutus tulisi ottaa huomioon tilinpäätöstä laadittaessa.
- Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.
- Olemme antaneet toimintakertomuksessa selonteot sisäisen valvonnan järjestämisestä. Selonteissa on kuvattu tiedossamme olevat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteet, esitetty toimenpiteet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi sekä annettu muut toimintakertomuksen laadintaa koskevien ohjeiden mukaiset tiedot. Toimintakertomus täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Sitoudumme ilmoittamaan tilintarkastajalle, mikäli ennen tilintarkastuskertomuksen antamista tietoomme tulee muutoksia tässä vahvistusilmoituskirjeessä kuvatuissa seikoissa.

Päijät-Hämeen liiton puolesta

Mika Kari
maakuntahallituksen puheenjohtaja

Juha Hertsi
vt. maakuntajohtaja

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Juha Hertsi	Suomi.fi	28.04.2026 12:05:59 UTC+03:00
Mika Kari	Suomi.fi	28.04.2026 21:10:02 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (1 sivu)

Kansilehden sivu 1/1

Liiton henkilökunta vuonna 2025 (31.12.2025)

TOIMISTON JOHTAMINEN	
Vt. maakuntajohtaja, (kehittämisohtaja)	Juha Hertsi
ALUESUUNNITTELU JA TUTKIMUS	
Aluesuunnittelujohtaja	Niina Ahlfors
Erityisasiantuntija	Petra Uusitalo
Suunnittelija	Pekka Hynönen
Erityisasiantuntija	Niklas Pappinen
Erityisasiantuntija	Mari Lång-Kauppi
Erityisasiantuntija	Kaisa Torri
ALUEKEHITYS	
Vs. kehittämissuunnittelija, (aluekehityspäällikkö)	Riika Kivelä
Vs. aluekehityspäällikkö (erityisasiantuntija)	Elina Aakko
Ma. erityisasiantuntija	Sanna Tuominen
Erityisasiantuntija	Petri Veijalainen
Ma. erityisasiantuntija	Carita Vastinesluoma
Ma. erityisasiantuntija	Lauri Kallio
EDUNVALVONTA JA KUNTAYHTEISTYÖ	
Ma. edunvalvontajohtaja	Antti Kalliomaa
Ma. hyvinvointipäällikkö	Saila Juntunen
Visuaalinen suunnittelija	Maaret Monola
Ma. viestintäsuunnittelija	Ella Munukka
Kuntayhteistyöpäällikkö	Säde Tahvanainen
Viestintäkoordinaattori	Maija Väkeväinen
HALLINTO- JA TUKIPALVELUT	
Hallintojohtaja	Jari Paakkunainen
Johdon sihteeri	Hannele Järvelä
Toimistos sihteeri	Sanna Jokinen
Ict-suunnittelija	Sari Mertsalmi
Talous- ja henkilöstösihteeri	Jaana Rissanen

PROJEKTIT	
PROSPERO -hanke ja Päijät-Hämeen aarrekartta -hanke	
Projektipäällikkö	Joonas Pokkinen
LOTTI -hanke	
Projektipäällikkö	Markku Lehikoinen
CEI Boost ja Change(K)now -hankkeet	
Projektipäällikkö	Johanna Snell
GlimeteGo ja Kuntien ilmastosuunnitelmat -hankkeet	
Projektipäällikkö	Maarit Virtanen
ACTIVE ID ja STEP UP -projektit	
Projektipäällikkö	Harri Kuusela

Päijät-Hämeen liitto
The Regional Council of Päijät-Häme